

LIITE 3

Vastineet Haapajärven Pysäysperän osayleiskaavan valmisteluvaiheessa saatuun palautteeseen

Yleiskaavan valmisteluvaihe oli julkisesti nähtävillä 10.8.2026. – 24.8.2026 välisen ajan. Suunnitelmasta saatiin 14 kpl lausuntoja ja 7 kpl mielipidettä.

Vastineet palautteeseen:

LAUSUNNOT

1.	Suomen Erillisverkot Oy 14.8.2026	2
2.	Haapajärven Vesi Oy 20.8.26.....	2
3.	Metsänhoitoyhdistys Pyhä-Kala ry 14.8.2026	3
4.	Haapajärven vanhus- ja vammaisneuvosto 10.8.2026.....	4
5.	Oulun museo- ja tiedekeskus / arkeologinen kulttuuriperintö 7.8.2026	6
6.	Oulun museo- ja tiedekeskus / rakennettu kulttuuriympäristö 10.8.2026.....	7
7.	Haapaveden kaupunki 20.8.2026	7
8.	Kärsämäen kunta 17.8.2026.....	7
9.	Pyhäjärven kaupunki 18.8.2026	8
10.	Metsähallitus 21.8.2026	10
11.	Fingrid Oyj 24.8.2026.....	11
12.	Pohjois-Pohjanmaan liitto 24.8.2026	13
13.	Haapajärven kaupungin ympäristöpalvelut 24.8.2026	16
14.	Lupa- ja valvontavirasto 24.8.2026	17

MIELIPITEET

1.	Enetron 23.8.2026	19
2.	Eolus Energy Oy	20
3.	Yksityishenkilö	21
4.	Yksityishenkilöt 23.8.2026.....	23
5.	Yksityishenkilö 24.8.2026	33
6.	Yksityishenkilö 24.8.2026	33
7.	Yksityishenkilö 24.8.2026	34

LIITTEET

LAUSUNNOT

1. Suomen Erillisverkot Oy 14.8.2026

Viitaten lausuntopyyntöönne 7.8.2026 koskien Pysäysperän osayleiskaavaluonnosta. Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkkoooperaattoripalvelut liiketoimintaan.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

2. Haapajärven Vesi Oy 20.8.26

Taustaa ja rooli

Haapajärven Vesi Oy vastaa vesihuollon järjestämisestä Haapajärven alueella siten, että talousvesi on turvallista ja käyttövarmaa sekä jätevedet johdetaan Vesikolmion runkovesijohdon kautta Kalajoen keskuspuhdistamolle. Vesihuoltotoiminnan piiriin kuuluu vesijohto- ja viemäriverkosto sekä siihen liittyvän infran suunnittelu ja ylläpito.

Osayleiskaavan merkitys vesihuollolle

Pysäysperän osayleiskaavassa suunnitellaan alueen maankäyttöä siten, että alueelle osoitetaan teollisen ja infrastruktuurin käyttöä (mm. sähköasema, datakeskusta ja siihen liittyvät toiminnot). Kaavassa huomioidaan infrastruktuurin kehittämistarpeet ja maankäytön kohdentaminen osana laajempien hankkeiden toteuttamista.

Vesihuollon toimintaedellytykset

Haapajärven Vesi Oy pitää tärkeänä, että osayleiskaavan suunnittelussa ja sen jatkovaiheissa otetaan huomioon vesihuollon toimintaedellytykset seuraavasti:

- Mahdolliset tarpeet uuteen vesihuollon infrastruktuuriin ja sen kustannuksiin.
- Talousveden saatavuus: Suunniteltu maankäyttö ei saa asettaa liiallisia vaatimuksia vesihuollon kapasiteetille ilman erillistä selvitystä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen voimavaroista.
- Jätevesien johtaminen ja käsittely: Teollisen toiminnan alueet vaativat erillisen arvion jätevesien laadusta ja niiden käsittelyratkaisusta siten, ettei kuormiteta olemassa olevaa viemäriverkostoa tai puhdistamokapasiteettia yli sen mitoituksen.

Vastine:

Yleiskaava-alueelle tulevat teolliset toiminnot ja niiden tekniset ratkaisut eivät ole vielä tiedossa. Kaavasta vesihuoltoverkostolle aiheutuvat tarpeet tarkentuvat vasta alueelle suunniteltavien hankkeiden mahdollis-

ten YVA-menettelyjen sekä tarkemman suunnittelun yhteydessä. Järjestetään tarvittaessa erillinen neuvottelu Haapajärven veden kanssa suunnitteluprosessin aikana. Täydennetään kaavaselostusta lausunnossa esille nostettujen asioiden osalta.

3. Metsänhoitoyhdistys Pyhä-Kala ry 14.8.2026

Metsänhoitoyhdistykset ovat yksityismetsänomistajien paikallisia elinkeino- ja edunvalvontajärjestöjä. Tarkoituksenamme on omalla toimialueellamme edistää metsänomistajien harjoittaman metsätalouden yleistä kannattavuutta, sekä metsänomistajien metsätaloudelleen asettamien muiden tavoitteiden, kuten hyvän metsanhoidon ja metsän monipuolisen käytön toteutumista.

Olemme tutustuneet Pysäysperän osayleiskaavan valmisteluvaiheen kaavaluonnokseen ja olemme tehneet muutamia havaintoja ja tarkennuksia, joihin haluamme ilmaista mielipiteemme.

1. Pääosin kaava on hyvin laadittu eikä siinä ole metsänomistajien näkökulmasta suuria puutteita.
2. Yleiskaavamääräyksen kohta 5. on tarpeeton sillä metsälaki ja vesilaki jo määrittävät vesiensuojelusta metsätaloudessa.
3. Yleiskaavamääräyksen kohdan 12. mukainen viittaus tarpeettomaan puuston poistoon ei mielestämme kuulu yleiskaavaan, jossa kaavoitetaan laajoja metsätalouskäytössä olevia yksityismaita.
4. Luo-2 merkintä on varsin laaja-alaiseksi piirretty. Luonnonsuojelu-, metsä- ja vesilait antavat riittävän suojan uhanalaisille lajeille ja luontotyypeille ja niitä noudatetaan maa- ja metsätalouden toimenpiteissä. Siksi kaavalla ei tulisi asettaa muita rajoituksia, vaan tässäkin korkeintaan viitata lainsäädännön noudattamiseen luontokohteiden osalta.
5. Maanomistajia tulee kuulla riittävä yksityiskohtaisesti, jotta mahdolliset vaikutukset ovat maanomistajien tiedossa kattavasti.

Lausuntonamme esitämme, että Haapajärven kaupunki valmistelee kaavaa uudelleen huomioiden metsänomistajien näkökulman nykyistä paremmin.

Vastine:

Yleiskaavan sisältövaatimusten (alueidenkäyttölaki 39 §) mukaan yleiskaavan laadinnassa on otettava huomioon ekologinen kestävyys ja ympäristöhaittojen vähentäminen. Myös vesienhoitolaissa on asetettu tavoitteeksi vesistöjen hyvä tila. On mahdollista, että alueelle sijoittuu toimintoja, joilla voi potentiaalisesti olla vesistöihin kohdistuvia vaikutuksia. Muun muassa edellä mainittujen syiden vuoksi yleiskaavaan on päätetty liittää vesiensuojeluun liittyvä kaavamääräys. Määräyksessä on mainittu metsätalouden lisäksi myös maatalous ja rakentaminen. On myös hyvä huomioida, että metsälaki on yleiskaava-alueella voimassa ainoastaan virkistykseen sekä maa- ja metsätalouteen varattavilla alueilla.

Yleiskaavamääräyksen 12. tavoitteena on ilmaston muutoksen vaikutuksiin varautuminen, ja osaltaan myös varmistaa hiilinielujen säilyminen. Määräyksellä ei ole suoria vaikutuksia metsätalouden harjoittamiseen, vaan määräys tuo esille tavoitteen välttää tarpeetonta puuston poistoa esimerkiksi teollisuuteen, katuihin, voimajohtoihin tai muuhun infrastruktuuriin liittyvän rakentamisen yhteydessä. Määräys ohjaa suositusluonteisesti myös metsien käyttöä, mutta ei aseta rajoituksia hakkuille.

Yleiskaavan sisältövaatimusten (alueidenkäyttölaki 39 §) mukaan yleiskaavassa on otettava huomioon luonnonarvojen vaaliminen. Luo-2-merkintä perustuu laadittuun luontoselvitykseen. Merkintään on liitetty kaavamääräys, jossa todetaan muun muassa että alueen suunnittelussa ja toteutuksessa on pyrittävä huomioimaan osa-alueen luontoarvot. Määräys ei tässä mielessä sulje pois alueen metsätaloustäyttöä, mutta tuo esille tarpeen huomioida alueen luontoarvot. Yleiskaavassa esitetyt ratkaisut tarkentuvat asemakaavoituksessa. Vireillä olevan asemakaavan merkintöjä ja määräyksiä tarkastellaan vielä saadun palautteen pohjalta kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä.

Yleiskaavan vuorovaikutus on laadittu osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaisesti. Maanomistajilla on mahdollisuus esittää palautetta yleiskaavasta useissa eri vaiheissa. Aluetta koskien on järjestetty aiemman suunnitteluprosessin yhteydessä myös yleisö- ja maanomistajatilaisuuksia.

4. Haapajärven vanhus- ja vammaisneuvosto 10.8.2026

Haapajärven kaupungin tekninen lautakunta on tehnyt käynnistämispäätöksen Pysäysperän alueen osayleiskaavan laatimiseksi (TEKLA 20.2.2025 S 23). Kaavan laatimisen lähtökohtana on ohjata alueen maankäyttöä sekä mahdollistaa energiantensiivisten toimintojen sijoittuminen alueelle. Kaavanlaatijana toimiva Sweco Finland Oy on laatinut valmisteluvaiheen kaava-aineiston (kaavaluonnos).

Haapajärven vanhus- ja vammaisneuvosto toteaa lausuntonaan, että neuvosto vastustaa Sauvi-Someron-latureitin paluuladun poistamista ja reittien yhdistämistä samalle latu-uralle. Reittien yhdistäminen heikentää merkittävästi turvallisuutta, esteettömyyttä ja kuntalaisten tasavertaisia mahdollisuuksia.

Teknisen lautakunnan kokouksessa 17.6.2026 on hyväksytty laaditut yhteystien rakentamista koskevat suunnitelmat. Suunnitelmassa on hyväksytty vain yksi alikulku ulkoilureitille. Reitti tulisi säilyttää entisellään ja tien ali tulisi rakentaa toinen alikulku säilytettävälle paluureitille.

Tilannekuva ja tarpeet

Haapajärven väestökehitys on ikääntyvää. Helppokäyttöisten ja turvallisten lähiliikuntapaikkojen ylläpito on kunnalle taloudellisesti kannattavaa ennalta ehkäisevää hyvinvointityötä ja kuntalaisten toimintakyvyn ylläpitämistä. Jokainen turvallinen hiihtokilometri vähentää terveysmenoja pitkällä aikavälillä (esim. kaatumistapaturmat, liikkumattomuuden sairaudet). Sauvi-Someron-reitti on ainoa tai ainakin yksi harvoista, joka soveltuu erityisesti kuntoliikunnan rauhalliseen tahtiin.

Laadukkaat ja esteettömät liikuntapalvelut ovat osa kunnan vetovoimaa. Haapajärvi tunnetaan vahvana hiih-topitäjänä. Reittien supistaminen ja tason laskeminen sotii tätä identiteettiä vastaan. Paluureitin poisto vaikeuttaa myös lapsiperheiden ja koululaisten toimintaa. Turvalliset reitit viestivät, että kunta panostaa kaikkien ikäryhmien hyvinvointiin, mikä on tärkeä signaali myös uusille asukkaille ja lapsiperheille.

Jos talvet lyhenevät ja lumitilanne vaikeutuu, Sauvi-Someron-reitin kaltaiset vakiintuneet ja hyvin pohjustetut reitit ovat entistä arvokkaampia. Onko tutkittu, kestääkö yksijaettu ura kulutusta yhtä hyvin kuin kaksi erillistä silloin, kun lunta on vähän?

Turvallisuus ja törmäysriskit

Kuntohiihtäjät, ikäihmiset ja liikkumisessaan haasteita kokevat henkilöt liikkuvat usein hitaammin. Kaksisuuntaisella ladulla nopeiden hiihtäjien kohtaamiset kapealla uralla aiheuttavat vaaratilanteita. Kaksisuuntaisuus vaatii nopeita väistöliikkeitä, mikä lisää kaatumisriskiä. Paluureitillä on alamäkeä ja vastakkain tulevat hiihtäjät ovat erityinen riski alamäissä, joissa vauhti kasvaa ja ohjaaminen on vaikeampaa.

Nykyinen latu-ura on liian kapea, jotta kaksi hiihtäjää tai mahdolliset luisteluhiihtäjät mahtuvat ohittamaan toisensa turvallisesti. Kapeilta latu-urilla ja ennen kaikkea edestakaisilla reiteillä on myös se haaste, että vapaan tyylin hiihtäjät luistelevat perinteisen tyylin ladun rikki. Luisteluhiihto vaatii paljon tilaa ja perinteisen hiihdon latua ei voi ajaa ihan metsän reunaan "tyhjän päälle", sillä sauvat uppoavat siinä. Molemmille tekniikoille tarvitaan omaa tilaa, jolloin ladut pysyvät kunnossa ja hiihtäminen on sekä nautinnollista että turvallisempaa.

Kääntyminen paluureitille Sauvin laskun jälkeen on mahdotonta toteuttaa turvallisesti nykyisen suunnitelman mukaisesti. Lisäksi nykyinen Sauvin laskut oikaiseva poikkilatu ei ole virallinen pohjustettu reitti, vaan se tehdään joka talvi erikseen hiihtämällä metsäpohjan päälle.

Turvattomuuden tunne kapealla ja ruuhkaisella ladulla voi johtaa siihen, että vanhukset ja vammaiset luopuvat harrastuksestaan. Lisäksi rengasreitti on motivoivampija mielekkäämpi kuin samaa reittiä takaisin päin kulkeminen. Jos paluureitti poistuu, jäljelle jäävä reitti ruuhkautuu. Tämä heikentää hiihtokokemusta kaikilta käyttäjiltä, ei vain vanhuksilta ja vammaisilta,

Hyvinvoinnin ja yhdenvertaisuuden edistäminen Haapajärvellä

Kunnan tehtäviin kuuluu hyvinvointia tukevan elinympäristön, palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden varmistaminen sekä niiden laatu. Lisäksi osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokonaisuudet liittyvät läheisesti kuntien toimintaan ja ovat osaltaan lisäämässä hyvinvointia. Kunnilla on lakisääteinen velvollisuusedistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä estää niin välitöntä kuin välillistäkin syrjintää. Maankäytön suunnittelussa erilaiset kuntalaiset ja heidän tarpeensa tulee huomioida eri tavoin.

Nyt suunnitelmissa oleva latureitin heikennys on kaupungin strategisten linjausten vastainen. Voimassa olevassa kaupunki-, konserni- ja elinkeinostrategiassa 2021 -2025 kehityskohteena on väestön ikääntymisen huomioiminen palveluissa. Laajan hyvinvointikertomuksen 2021-2025 yhtenä painopistealueena on liikku-
mattomuuden vähentäminen, osallisuuden lisääminen ja aktivoituminen ottamaan vastuuta omasta hyvinvoinnistaan.

Kysymys: Onko Pysäysperän osayleiskaavan suunnitelmaluonnokseen liittyen tehty asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen kohdistuvien päätösten ennakkovaikutusten arviointia?

Vastine:

Yleiskaavaratkaisussa tavoitetilaksi esitetään koko reittiverkoston säilyttämistä ja kahden alikulun rakentamista uuden kokoojakadun alitse. Reittiverkoston lopullinen toteutustapa ja alikulkujen toteutettava määrä ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa ja poliittisessa päätöksenteossa. Yleiskaavan vaikutusarvioinnissa käsitellään muun muassa kaavan sosiaalisia vaikutuksia. Täydennetään kaavaselostusta tarvittavilta osin lausunnossa mainittujen ladun käyttöön liittyvien asioiden osalta.

5. Oulun museo- ja tiedekeskus / arkeologinen kulttuuriperintö 7.8.2026

Haapajärven kaupunki on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan alueellisena vastuumuseona toimivalta Oulun museo- ja tiedekeskuksesta lausuntoa koskien Pysäysperän osayleiskaavan luonnosta. Tämä museon lausunto koskee arkeologista kulttuuriperintöä.

Tekninen lautakunta on tehnyt uudelleenkäynnistämispäätöksen Pysäysperän alueen osayleiskaavan laatimisesta. Kaavan tavoitteena on Pysäysperän sähköaseman ja sitä ympäröivän alueen tulevan maankäytön selkeyttäminen ja ohjaaminen. Pysäysperälle osayleiskaavalla suunniteltavia ja yhteensovittettavia toimintoja ovat muun muassa nykyinen sähköasema ja voimajohdot, vetyputki sekä sähköaseman läheisyyteen suunnitellut teollisuustoiminnot ja sähkövarastot. Suunnittelualueen koko on noin 834 ha, ja se rajoittuu suurelta osin Haapajärven keskustan osayleiskaavan ja Sauvinmäen tuulivoimapuiston osayleiskaavan väliin jäävälle alueelle. Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena.

Suunnittelualueella toteutettiin arkeologinen inventointi 2025. Inventoinnin jälkeen suunnittelualueelta tunnetaan seitsemän muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamaa kiinteää muinaisjäännöstä. Lisäksi tunnetaan neljä muuta kulttuuriperintökohdetta.

Kiinteät muinaisjäännökset ja niiden muinaisjäännöstunnukset:

1. Sauvinmäki lounas, tervahauta (1000050145)
2. Sauvinmäki lounas 2, tervahauta (1000095771)
3. Rauturäme, tervahauta (1000051039)
4. Lehtokangas, tervahauta (1000095777)
5. Kaustinhauta, tervahauta (1000051040)
6. Hutuli 1, tervahauta (1000047831)
7. Hutuli 2, tervahauta (1000047828)

Kiinteät muinaisjäännökset on merkitty kaavaluonnokseen sm-osa-aluemerkinnällä pistekatkoviivalla sekä indeksinumerolla. Yleismääräyksiin tulee lisätä tieto, että kiinteät muinaisjäännökset tulee merkitä maastoon nauhoin ennen rakentamisen aloittamista. Kaavamääräykset ovat muutoin asianmukaiset.

Kaavaselostuksen luvuissa 3.4 Arkeologinen kulttuuriperintö käsitellään kattavasti arkeologisen kulttuuriperintöä. Kohdeluetteloon tulee päivittää kiinteille muinaisjäännöksille Sauvinmäki lounas 2 (1000095771), Lehtokangas (1000095777), ja muille kulttuuriperintökohteille Vehkapuhto (1000095780), Murtola (1000095783), Pysäys (1000095784) ja Lehtokangas 2 (1000095785) kohdetunnukset.

Luvussa 8.2.1 Vaikutukset kaupunki-/kyläkuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön käsitellään kaavan vaikutuksia arkeologiseen kulttuuriperintöön. Lukua tulee täydentää. Kiinteä muinaisjäännös Kaustinhauta (1000051040) (kaavakartassa indeksinumero sm-5) sijaitsee voimajohdon alueella. Kohde voidaan ja tulee huomioida pylvässijoittelulla ja rakentamisen aikaisilla suojaamistoimilla sekä merkitsemällä se maastoon ennen rakentamista. Tämä tulee myös lisätä tiedoksi kaavaselostukseen.

Kuten luvussa todetaan, muinaisjäänös Rauturäme, indeksinumero sm-3, (1000051039) sijaitsee muuttuvan maankäytön alueella ja se tulee huomioida tarkemmassa suunnittelussa ja asemaakaavaa laadittaessa. Asemakaavassa osoitettavasta maankäytöstä riippuen on mahdollista, että asemakaavoituksen aikana tulee käydä muinaismuistolain 13 §:n mukaiset neuvottelut Museoviraston kanssa.

Museolla ei ole muuta huomautettavaa Pysäysperän osayleiskaavaluonnoksesta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Vastine:

Lisätään lausunnossa esille nostettu kiinteiden muinaisjäännösten merkitsemistä koskeva määräys yleiskaavamääräyksiin. Täydennetään kaavaselostuksen kohdeluetteloa mainittujen kohdetunnusten osalta. Täydennetään myös vaikutusten arviointiosiota lausunnossa esitetyllä tavalla. Muinaismuistolain 13 §:n mukaiset neuvottelut käydään tarvittaessa asemakaavoituksen yhteydessä lausunnossa esille nostetulla tavalla.

6. Oulun museo- ja tiedekeskus / rakennettu kulttuuriympäristö 10.8.2026

Oulun museo- ja tiedekeskuksella ei ole lausuttavaa Pysäysperän osayleiskaavan kaavaluonnoksesta rakennetun kulttuuriympäristön osalta

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

7. Haapaveden kaupunki 20.8.2026

Kaupunginhallitus päättää antaa Haapajärven kaupungille seuraavan lausunnon:

- Pysäysperän osayleiskaavan valmisteluaineisto: Haapaveden kaupungilla ei ole huomautettavaa osayleiskaavan valmisteluaineistosta. Haapaveden kaupunki pitää hanketta seudullisesti erittäin tärkeänä energiajärjestelmän kehittämisen, sähkönsiirtovarmuuden ja vihreän siirtymän edistämisen kannalta.

Vastine:

Merkitään tiedoksi.

8. Kärsämäen kunta 17.8.2026

Kärsämäen kunta pitää kaavahanketta perusteltuna ja alueen kehittämisen kannalta erittäin merkittävänä. Kunnan näkemyksen mukaan osayleiskaavalla voidaan hallitusti sovittaa yhteen alueelle kohdistuvia energia-, sähkönsiirto-, varastointi- sekä muita elinkeinoihin liittyviä maankäyttötarpeita.

Kärsämäen kunta pitää tärkeänä, että osayleiskaavan jatkovalmistelussa:

1. turvataan riittävät aluevaraukset sähkönsiirron kehittämiseksi ja laajentamiseksi,
2. huomioidaan nykyisten sekä suunnitteilla olevien tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden pitkän aikavälin verkoliityntätarpeet,
3. tarkastellaan vaikutuksia seudullisesta näkökulmasta siten, että ratkaisut tukevat puhtaan siirtymän investointien sijoittumista alueelle.

Kärsämäen kunta korostaa, että Pysäysperän sähköaseman kehittämisellä on välitön merkitys myös Kärsämäen alueella vireillä olevien uusiutuvan energian investointien toteuttamiselle. Kunnan alueella etenevät muun muassa Riitamaa-Nurmesnevan tuulivoimahanke, Hankilannevan tuulivoima-alueen laajennushanke sekä Halmemäen tuulivoimahanke. Näiden hankkeiden sähkönsiirron toteuttamisessa yhtenä varteenotettava vaihtoehtona on liittyminen valtakunnan sähköverkkoon Haapajärven Pysäysperän sähköaseman kautta. Tämän vuoksi on tärkeää, että osayleiskaavassa turvataan sähköaseman ja siihen liittyvän siirtoverkon kehittämismahdollisuudet siten, että ne mahdollistavat paitsi Haapajärven alueen myös lähikuntien merkittävien energiainvestointien toteuttamisen. Kaavaratkaisulla voidaan edistää koko seudun puhtaan siirtymän hankkeiden etenemistä, vahvistaa alueellista sähkönsiirtokapasiteettia sekä luoda edellytyksiä uusille elinkeino- ja investointimahdollisuuksille.

Kärsämäen kunnalla ei ole tässä vaiheessa muuta huomautettavaa kaavaluonnoksesta.

Vastine:

Yleiskaavan keskeisenä tavoitteena on Pysäysperän sähköaseman ja sitä ympäröivän alueen tulevan maankäytön ohjaaminen. Kaavaratkaisussa mahdollistetaan myös Pysäysperän sähköaseman kehittäminen. Myös kantaverkon kehittämiseen liittyvät suunnitelmat on huomioitu kaavaratkaisussa. Kaavaratkaisu mahdollistaa osaltaan koko seudun elinvoiman kehittymisen.

Kaavassa yhteensovitetään myös alueelle suunniteltuja voimajohtoyhteyksiä muiden maankäytön suunnitelmien ja alueen arvojen kanssa. Kaavaratkaisussa osaltaan mahdollistetaan voimajohtoyhteyksien kehittäminen myös sähköaseman alueelta pohjoiseen, mutta kaikkia eri tuuli- ja aurinkovoimahankkeissa suunniteltuja voimajohtovaihtoehtoja ei ole mahdollista erikseen huomioida kaavakartalla. Hanketoimijoiden toivotaan tekevän yhteistyötä ja käyttämään yhteispylväitä eri hankkeiden sähkönsiirtoa toteutettaessa. Ratkaisut tarkentuvat hankekohtaisessa suunnittelussa ja YVA-menettelyissä. Tuodaan lausunnossa mainittuja Kärsämäen kunnan tavoitteita esille kaavaselostuksessa.

9. Pyhäjärven kaupunki 18.8.2026

Pyhäjärven kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että Pysäysperän asemakaavassa turvataan myös Pyhäjärven alueelta Pysäysperän sähköasemalle suunniteltujen, ja pääosin luvitettujen, sähkönsiirtoyhteyksien toteuttamisedellytykset. Tämä koskee erityisesti Neoen Renewables Finland Oy:n Itämäen tuulivoimahankkeen ja Eolus Finland Oy:n Murtomäki 2 -tuulivoimahankkeen siirtojohtoja, mutta kaupunginhallitus pitää tärkeänä myös, että Nurmesnevan, Kokkopetäikön, Uposen ja Hallakallion tuulivoimahankkeiden suunnitellut sähkönsiirtoyhteydet otetaan huomioon kaavan jatkovalmistelussa. Mainittujen hankkeiden sähkönsiirtovaihtoeht-

tojen esittäminen ainoastaan kaavaselostuksen taustakartalla ei riitä turvaamaan niiden toteuttamisedellytyksiä, vaan toteuttamiskelpoisille Pysäysperän sähköasemalle johtaville yhteyksille tulee osoittaa kaavaratkaisuissa selkeä ja riittävästi mitoitettu johtolinja tai johtokäytävä.

Kaavaratkaisuissa on samalla varmistettava eri hankkeiden sähkönsiirtoyhteyksien yhteensovittaminen siten, ettei alueen muu maankäyttö estä tai olennaisesti vaikeuta johtojen myöhempää toteuttamista. Asemakaavaselostuksen mukaan teollisuusalueen lounaispuolelle osoitetulle energiahuollon alueelle (EN) sijoittuu Pysäysperän sähköasemalle kulkevia suurjännitelinjoja. Selostuksessa todetaan lisäksi, että voimansiirtolinjojen sijoittuminen alueelle perustuu Itämäen ja Murtomäki 2 -tuulivoimahankkeiden toteutettuihin ympäristövaikutusten arviointimenettelyihin. Kaavaluonnoksessa on siten lähtökohtaisesti varauduttu näiden hankkeiden sähkönsiirtoyhteyksiin.

Kaava-aineistosta ei kuitenkaan käy täysin yksiselitteisesti ilmi, että EN-alueen rajausta, leveyttä ja liittymistä Pysäysperän sähköasemaan vastaavat molempien hankkeiden ajantasaisia toteutussuunnitelmia ja mahdollistavat siirtojohtojen rakentamisen, käytön ja kunnossapidon. Huomionarvoista on se, että hankkeilla voi olla erilaisia liittymistarpeita joko 400 kV tai 110 kV liittymälle, joka käytännössä tarkoittaa maankäytöllisiä muutoksia lähellä Pysäysperän asemaa. Hankkeille tulee turvata nämä molemmat vaihtoehdot kaavaratkaisussa.

Kaavaehdotuksia laadittaessa Haapajärven kaupungin tulee varmistaa Neoenilta, Eolukselta ja Fingridiltä, että aluevaraus turvaa kummankin hankkeen tarvitsemat johtokäytävät katkeamattomina sähköasemalle saakka, tarvittaessa niin 400 kV tai 110 kV liitosjohdoille. Varauksissa on huomioitava johtojen lopullinen toteutustapa, tarvittavat johtoalueet ja reunavyöhykkeet, pylväiden sijoittaminen, katujen ja muiden rakenteiden risteämiset sekä sähköasemalle liittymisen edellyttämät tilavaraukset. Lisäksi mainittujen Kokkopedäikön, Nurmesnevan ja Uposen ja Hallakallion hankkeiden yhteydet merkitään karttaan riittävällä tarkkuudella.

Kaavaselostuksiin ja kaavaehdotuksien valmisteluaineistoon tulee lisätä riittävän yksityiskohtainen kartta, josta erityisesti Itämäen ja Murtomäki 2 -hankkeiden ajantasaiset sähkönsiirtoreitit ja niiden suhde asemakaavan EN-alueeseen voidaan yksiselitteisesti todeta. Teollisuusalueen rakentaminen tai muu asemakaavan toteuttaminen ei saa kaventaa johtokäytäviä eikä muulla tavoin vaikeuttaa näiden merkittävien energiainvestointien toteuttamista.

Muilta osin Pyhäjärven kaupunginhallituksella ei ole huomautettavaa osayleiskaavaluonnoksesta tai asemakaavaluonnoksesta.

Vastine:

Kaavassa yhteensovitetään myös alueelle suunniteltuja voimajohtoyhteyksiä muiden maankäytön suunnitelmien ja alueen arvojen kanssa. Kaavaratkaisussa osaltaan mahdollistetaan voimajohtoyhteyksien kehittämisen Pysäysperän sähköasemalle, mutta kaikkia eri tuuli- ja aurinkovoimahankkeissa suunniteltuja voimajohtovaihtoehtoja ei ole mahdollista erikseen huomioida kaavakartalla. Hanketoimijoiden toivotaan tekevän yhteistyötä ja käyttämään yhteispylväitä eri hankkeiden sähkönsiirtoa toteutettaessa. Ratkaisut tarkentuvat hanketoimijoiden suunnittelussa ja YVA-menettelyissä. Tuodaan lausunnossa mainittuja Pyhäjärven kaupungin tavoitteita esille kaavaselostuksessa.

Kaakosta Pysäysperälle tuleville voimajohdoille on varattu 90 metriä leveä EN-alue, jonka viereen on osoitettu myös voimajohdon yhteystarvemerkinä. Ratkaisu mahdollistaa tarvittaessa osaltaan kolmen voimajohdon rinnakkaisen sijoittamisen.

Voimajohtoihin liittyen on neuvoteltu Neoenin, Eoluksen ja Fingridin kanssa kaavaehdotusta laadittaessa 11.8.2026 ja kaavaehdotusta on tarkennettu johtolinjojen osalta kokouksessa esitetyn mukaisesti.

Suunnitteilla olevien energiahankkeiden sähkönsiirtovaihtoehtoja on kuvattu kaavaselostuksessa. Hallakallioon hankkeeseen liittyen on saatu hanketoimijalta tieto, että hankkeessa ei enää suunnitella sähkönsiirtoa Pysäysperälle.

10. Metsähallitus 21.8.2026

Metsähallitus on tutustunut osayleiskaavan valmisteluaineistoon ja lausuu seuraavaa:

Suojelualueet

Kaava-alueella sijaitsee Metsähallituksen hallinnoima Sauviinmäen lehtojensuojelualue, ja siihen rajautuvaa suojelutarkoitukseen varattua aluetta. Nämä alueet kuuluvat suurimmaksi osaksi myös Natura 2000-verkostoon, muodostaen Sauviinmäen Natura-alueen (SAC, FI1002012). Pinta-alaltaan pienen (vajaan 4 ha) Natura-alueen suojeluperusteena on luontotyyppi lehdot.

Kaavaluonnoksessa lehtojensuojelualueen ja Natura-alueen muodostama kokonaisuus on osoitettu asianmukaisesti SL-alueena, lukuun ottamatta Natura-alueen itäisintä osaa, joka näkyy luonnoksessa MU-alueena. Tämäkin osa Natura-alueesta on varattu suojeluun, joten SL-merkintä tulee laajentaa koskemaan myös sitä.

Kaavoituksen yhteydessä tehdyt luontotyyppi- ja lajistosiselvitykset ovat kattaneet myös em. suojelukohteet, eikä selvitysten yhteydessä ole löydetty uusia huomionarvoisia lajihavaintoja alueelta. Metsähallitus pitää tehtyjä selvityksiä Sauviinmäen suojelukokonaisuuden osalta pääosin riittävinä, joskin epävarmuutta tuloksiin voi aiheutua mm. siitä, että pöllöselvitys on koko kaava-alueella tehty vain kahtena yönä yhden kevään aikana.

Kaavoituksen yhteydessä ei ole tehty Sauviinmäen Natura-aluetta koskevaa luonnonsuojelulain 35 §:n mukaista Natura-arviointia. Kaavaselostuksessa on kuitenkin käsitelty Natura-alueeseen kohdistuvia vaikutuksia (kappale 8.2.3). Selostuksessa mainitaan, että Natura-alueen ja rakentamiseen osoitettujen alueiden väliin on jätetty suojavyöhykkeet. Etäisyys lähimpään teollisuuden reservialueeseen on lyhimmillään noin 300 metriä, ja lähimpään teollisuuden aluevaraukseen noin 550 metriä. Em. rakentamisalueita lähemmäksi Natura-aluetta on osoitettu tuulivoimahankkeiden voimajohdolle varattu energiahuollon alue (EN), joka lähimmillään sijoittuu n. 100 metrin etäisyydelle Natura-alueesta. Kaavaselostukseen on kirjattu Murtomäki II- ja Itämäen tuulivoimahankkeiden YVA-selostuksissa esitetyt arviot voimajohdon vaikutuksista Sauviinmäen Natura-alueeseen. Näissä arvioissa Natura-alueen suojeluperusteena olevalle lehdot -luontotyyppille ei katsottu aiheutuvan merkittävästi heikentäviä vaikutuksia, joskin voimajohdon todettiin pirstovan Natura-alueen lähiympäristön metsäelinympäristöä.

Metsähallitus huomauttaa, että kaavaselostukseen tulisi kirjata selkeästi johtopäätökset Natura-alueeseen kohdistuvista vaikutuksista. Nyt lausuttavana olevassa kaavaselostuksessa Natura-aluetta koskeva vaikutusten arviointi on jäänyt hyvin pintapuoliseksi; selostuksessa lähinnä viitataan muissa hankkeissa tehtyihin voimajohtovarausta koskeviin selvityksiin ja niiden tuloksiin, mutta kokonaistarkastelu lausuttavana olevan osayleiskaavan ja muiden Natura-alueeseen vaikuttavien hankkeiden osalta jää puuttumaan.

Osayleiskaava mahdollistaa lisääntyvää rakentamista ja metsälajien elinympäristöjen pirstoutumista Natura-alueen ja lehtojensuojelualueen lähiympäristössä. Pinta-alaltaan pienellä suojelualueella lähiympäristön maankäytön muutokset voivat herkemmin vaikuttaa alueen suojeluarvoihin, etenkin pidemmän ajan kuluessa. Metsähallitus katsoo, että kaavoituksessa on syytä kiinnittää erityistä huomiota metsäisten alueiden säilyttämiseen myös suojelukohteiden ulkopuolella, huomioiden etenkin selvityksissä todetut linnustolliset arvot.

Vastine:

Laajennetaan SL-merkintää Natura-alueen itäosaan lausunnossa kuvatulla tavalla. Täydennetään kaavaselostusta kaavaproessin aikana Natura-alueeseen kohdistuvien vaikutusten johtopäätösten osalta lausunnossa esitetyllä tavalla.

11. Fingrid Oyj 24.8.2026

Kiitokset lausuntopyynnöistä. Kaava-alueelle sijoittuu Fingridin Pysäysperän sähköasema sekä useita nykyisiä ja kehittyviä voimajohtoyhteyksiä.

Lausuimme edellisen kerran osayleiskaavan luonnoksesta tammikuussa 2026. Pysäysperän asemakaavan luonnos on ollut nähtävillä 24.3.-30.4.2026 välisen ajan, mutta Fingrid ei ole siitä lausunut. Fingrid ja kaupunki ovat kuitenkin käsitelleet kaavaan liittyviä kysymyksiä myös työneuvotteluissa, viimeksi elokuussa 2026. Lähitökohtissa pyydämme ottamaan huomioon edellisen kaavoituskierroksen Fingridin lausunnot, joissa on runsaasti tietoa voimajohdoista ja sähköasemasta lähtökohdista kaavoitukseen. Emme enää lausu uudesta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, kun suunnittelussa on edetty pitkälle.

Olemme tuoneet esille, että Pysäysperän alueen kaavoituksessa on varmistettava, että maakuntakaavan kantaverkon voimajohdon yhteystarve Pysäysperän itäpuolella on mahdollista toteuttaa. Fingrid on käynnistänyt YVA-menettelyn valmistelun ja teknisen suunnittelun uudesta 400 kilovoltin (kV) voimajohtoyhteydestä. Fingrid ottaa suunnittelussa huomioon myös Neoenin Itämaen ja Eoluksen voimajohtotarpeet.

Asemakaavaluonnoksessa on osoitettu voimajohtoja varten varattu energiahuollon alue (EN) kaakosta Pysäysperälle tuleville voimajohdoille. Asemakaavan laadinnassa on tärkeää suunnitella yksityiskohtaisesti voimajohdon ja rakentamisen tilavaraus viimeisimmän tiedon mukaan. Asemakaavassa tulisi varautua noin 125 metriä leveään voimajohtoalueeseen (kolme voimajohtoa), kun asemakaavaluonnoksessa energiahuollon alue (EN) on kapeimmillaan noin 106 metriä leveä. Kolmeen rinnakkaiseen voimajohtoon varautuminen koskee luonnollisesti myös yleiskaavaa.

Samalla asemakaavan kadun sijoitus tulee tarkistaa. Katu on mahdollista rakentaa 26 metrin päähän uloimman voimajohdon keskilinjasta, mutta asia vaatii tarkemman teknisen suunnittelun. Väylien suunnittelussa

on otettava huomioon voimajohdon korkeus- ja etäisyysvaatimukset erilaisiin rakenteisiin nähden. Lähtökohteisesti uutta katurakennusta ei tulisi sijoittaa voimajohdon suuntaisesti voimajohtoalueelle. Esimerkiksi tien pinnan ja valaisimien korkeus on johtoalueella rajoitettu. Tien alittaessa voimajohdon on lisäksi huomioitava etäisyys voimajohtopylväisiin. Esimerkiksi väylän mahdollisen pengerryksen tai ojan luhistumattoman reunan vähimmäisetäisyys voimajohtopylvään maanpäällisistä pylväs- ja harusrakenteista on vähintään kolme metriä. Lisäksi suunnittelussa on varmistettava, ettei pylvään perustuksille aiheudu sortumisvaaraa. Sillat, tievalaistus ja muut rakenteet ovat yksittäistapauksia, ja niiden sijoittaminen johtoalueelle vaatii erityisselvityksiä. Kääntö-, levähdys- ja linja-autopysäkit on sijoitettava pääsääntöisesti johtoalueen ulkopuolelle.

Lisätietoa saatte liikenneviraston ohje Sähkö- ja telejohdot ja maantiet (2018): https://ava.vayla-pilvi.fi/ava/Julkaisut/Liikennevirasto/lo_2018-03_sahko_telejohdot_web.pdf

Voimajohtojen tilavaruksen ja teknisen suunnittelun asioissa Fingridin voimajohtojen yhteyshenkilönä toimii Pasi Saari (voimajohtojen reittisuunnittelun vanhempi asiantuntija, p. 030 395 5178, pasi.saari@fingrid.fi). Yhteensovittamisella varmistetaan ratkaisut, jotka mahdollistavat kaikkien hankkeiden toteuttamisen sekä varautumisen kehittyvään maankäyttöön.

Kaavaluonnoksissa on useita tärkeitä suojelumääräyksiä. On kuitenkin varmistettava, että määräykset ovat oikeasuhtaisia ja mahdollistavat voimajohtojen toteuttamisen. Voimajohdon käyttö ja kunnossapito tulee nimellisesti sallia voimajohtoalueella. Tässä tapauksessa on otettava huomioon myös uusien voimajohtojen toteuttaminen.

Asemakaavaluonnoksessa sekä EN-alueen määräyksissä että yleismääräyksissä todetaan, että alueelle sijoitettujen voimajohtojen rakennustyöt tulee ajoittaa lintujen pesimäkauden (toukokuun lopusta elokuun loppuun) ulkopuolelle. Fingridin näkemyksen mukaan asemakaavassa ei tulisi ottaa kantaa voimajohdon rakennustöiden ajoittamiseen, vaan nämä asiat otetaan tarpeen mukaan huomioon lunastuslupapäätöksessä.

Voimajohtojen YVA-menettelyssä ympäristövaikutukset tutkitaan huolellisesti ja suunnitellaan haittojen lieventämistoimenpiteet. YVA-menettelyn tulosten huomioon ottamisesta lunastuslupa-asian käsittelyssä säädetään eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annetussa laissa (768/2004, ns. lunastuslupalaki). Lunastuslupalain mukaan lunastuslupapäätöksessä on annettava hankkeesta aiheutuvien merkittävien haitallisten vaikutusten rajoittamiseksi välttämättömät määräykset johdon reitistä, hankkeen toteuttamistavasta ja ajankohdasta sekä hankkeen vaikutusten tarkkailemisesta. Voimajohdon rakentamisen rajoitukset määräytyvät tarpeen mukaan lunastuslupan ympäristöllisissä lupaehdoissa.

Kaava-asiakirjoissa on hyvä tuoda esiin, että voimajohtoalueet voivat toimia esimerkiksi viher- ja virkistysverkon osina, mutta vain rajoitetusti. Kunnossapitoon kuuluu olennaisesti voimajohtoaukean säännöllinen raivaus sekä reunavyöhykepuiden käsittely.

Yleiskaavaluonnoksessa Pysäysperän asemalle varattua EN-1-aluetta tulisi laajentaa itään. Asiasta on jo keskusteltu kaavanlaatijan kanssa, ja laajennus voidaan toteuttaa.

Risteämälausuntojen tarve olisi hyvä sisällyttää asemakaavan ja yleiskaavan kaavamääräyksiin informatiivisessa tarkoituksessa, koska alueelle kaavoitetaan runsaasti uutta rakentamista, rakenteita ja väyliä. Määräyksellä edistettäisiin sitä, että sähköturvallisuus ja esimerkiksi vaarajännitteisiin liittyvät seikat tulevat huomioiduiksi. Määräys voisi olla esimerkiksi seuraavanlainen: "Rakentamisesta voimajohtojen tai sähköaseman läheisyydessä on pyydettävä risteämälausunto voimajohtojen tai sähköaseman omistajalta."

Tämä lausunto koskee vain Fingridin voimajohtoja ja Pysäysperän sähköasemaa. YVA-asiakirjat, yleiskaavat ja asemakaavat, jotka koskevat Fingridin voimajohtoja tai muita toimintoja, pyydämme lähettämään lausun-
nolle osoitteeseen kirjaamo@fingrid.fi.

Vastine:

Merkitään lausunto tiedoksi. Pysäysperän sähköaseman EN-alueita laajennetaan itään kaavaehdotusvaiheessa. Kaakosta Pysäysperälle tuleville voimajohdoille on varattu 90 metriä leveä EN-alue, jonka viereen on osoitettu myös voimajohdon yhteystarvemerkinä. Ratkaisu mahdollistaa tarvittaessa osaltaan kolmen voimajohdon rinnakkaisen sijoittamisen.

Lausunnossa mainittu asemakaavassa osoitettavan kadun sijainti on sovittu yhteisissä neuvotteluissa.

Täydennetään kaavaselostusta lausunnossa kuvatus voimajohtoalueiden käytön osalta. Lisätään ri-
teämälausuntojen tarve yleiskaavamääräyksiin lausunnossa esitetyllä tavalla.

12. Pohjois-Pohjanmaan liitto 24.8.2026

Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistui lakkautetun kaavaproessin viranomaisneuvotteluun 17.10.2025 ja antoi lausunnon osayleiskaavaluonnoksesta 30.1.2026. Uudelleen käynnistetystä kaavaprocessista on pidetty ensimmäinen viranomaisneuvottelu 4.8.2026, johon Pohjois-Pohjanmaan liitto osallistui.

Pohjois-Pohjanmaan lainvoimaiset maakuntakaavat ja voimaan määrätty energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava Pohjois-Pohjanmaalla on neljä lainvoimaista maakuntakaavaa: 1.-3. vaihemaakuntakaavat ja Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaava. Maakunnan viimeisin maakuntakaava, Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava, hyväksyttiin maakuntavaltuuston kokouksessa 27.5.2025 (§ 5) ja on määrätty alueidenkäyttölain 201 §:n nojalla voimaan ilman lainvoimaa maakuntahallituksen kokouksessa 18.8.2025 (§ 92), voimaantulokuulutus julkaistiin liiton julkisilla verkkosivuilla ja sanomalehdissä 22.8.2026. Hyväksymispäätöksestä toimitettiin Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen 15 valitusta, joihin annettu lausunto hyväksyttiin maakuntahallituksessa 17.11.2025 (§ 152), ja toimitettiin pyydettyine liitteineen Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen 21.11.2025.

Hallinto-oikeus on toimittanut valittajien vastaselitykset liiton kirjaamoon huhtikuun lopulla 2026. Asian käsittelyn tässä vaiheessa hallinto-oikeus ei ole katsonut aiheelliseksi kieltää täytäntöönpanoa tai antaa erillistä täytäntöönpanoa koskevaa välipäätöstä. Täten myös energia- ja ilmastovaihekaavunkanta sekä sen merkinnät ja määräykset, jotka osittain uusivat lainvoimaisten vaihekaavojen sisältöä, ohjeistavat kuntakaavotusta.

Merkittävinä teemoina Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihe- ja maankäytön suunnitelmassa on tarkasteltu maakunnan tuulivoiman kokonaisuutta, uusien tuulivoima-alueiden osoittamista, luonnon monimuotoisuutta ja -sähkönsiirron kehittämistarpeita. Lisäksi energia- ja ilmastovaihe- ja maankäytön suunnitelmassa osoitetaan valtioneuvoston 18.11.2021 päätöksen mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA 2021), uuden luokittelun mukaiset pohjavesialueet (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus), vuosina 2019-2023 kartoitetut ja päivitetty perinnebiotoopit (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ja Metsähallitus), pitkän aikavälin kehittämisperiaatemerkintänä kaasuputken yhteystarve sekä valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet (VARK 2024, VN 7.11.2024).

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa (<https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/ilmastomaakuntakaava/>) tarkastellaan maakunnan tuulivoiman kokonaisuutta, uusia potentiaalisia tuulivoima-alueita ja sähkönsiirtoa maakunnassa TUULI-hankkeen pohjalta (Kestävä tuulivoimarakentaminen Pohjois-Pohjanmaalla, <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/omat-hankkeet/tuuli-hanke/>), jota toteutettiin 1.6.2020-30.4.2023 välisenä aikana. TUULI-hankkeessa laadittiin useita kattavia selvityksiä (mm. viherrakenne- ja ekosysteemipalveluista, linnuston päämuuttoreiteistä, susireviireistä, maakotkista, maisemasta ja sähkönsiirrosta) kaavaratkaisun vaikutusten arviointiin. Toinen merkittävä taustaselvitys on EMMI-hanke (Energiamurros ja maankäytön ilmastovaikutusten arviointi Pohjois-Pohjanmaalla, <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/omat-hankkeet/emmi/>, 1.3.2022-29.2.2024).

Energia- ja ilmastovaihekaavassa uudistettiin tuulivoimarakentamisen yleisiä suunnittelumääräyksiä, ja ne tulivat voimaan maakuntahallituksen päätöksellä 18.8.2025 (§ 92). Samalla 1. ja 3. vaihekaavassa osoitetut tuulivoimarakentamisen yleiset suunnittelumääräykset kumoutuivat. Energiantuotantoa koskien vaihekaavaan lisättiin myös aurinkovoimaloiden rakentamista koskeva yleinen suunnittelumääräys, jonka mukaan teollisen mittaluokan aurinkoenergian tuotantoalueen sijoittamista suositellaan ensisijaisesti ihmisen muokkaamille alueille. Osa 1., 2. ja 3. vaihekaavan merkintöjen selityksistä kumoutui, ja ne korvattiin uusilla (muun muassa voimajohtoja ja energiahuollon aluetta koskevat merkinnät, pohjavesialue, valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, maakunnallisesti arvokas maisema-alue, jota on ehdotettu valtakunnallisesti arvokkaaksi, merituulivoimaloiden alue, perinnebiotooppi, valtakunnallisesti merkittävä arkeologinen alue). Lisäksi vaihekaavaan osoitettiin uusia merkintöjä (teollisuus- ja varastoalue t-2, kaasuputken yhteystarve). Voimaan määrätyt merkinnät ja määräykset löytyvät liiton julkisilta verkkosivuilta https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2026/08/MM_P-P-energia-Ilmasto-vmkk-MKV-27.5.2025-%C2%A7-5-MAMA-korjattu.pdf.

Haapajärven Pysäysperän osayleiskaavan suhde maakuntakaavoihin

Suunnittelualueella ei suurimmilta osin ole voimassa olevaa yleiskaavaa, joten Pohjois-Pohjanmaan maakunta- ja aluehallintovirasto ohjaavat suunnittelua. Alue rajautuu lounaisosastaan Haapajärven keskustan osayleiskaavaan 2035 (hyväksytty 28.4.2014) ja itäosastaan Sauviinmäen tuulipuiston osayleiskaavaan (hyväksytty 27.4.2015). Pieni osa yleiskaavan suunnittelualueesta sijoittuu tuulivoimapuiston yleiskaavan alueelle. Sauviinmäen tuulivoimapuisto on rakentunut ja tuotannossa. Siihen kuuluu yhteensä 9 voimalaa. Haapajärven keskustan osayleiskaavassa lähimmät alueet Ouluntien varressa on osoitettu teollisuusalueeksi (T) ja Nivalantien puolella maa- ja metsätalousalueiksi (M).

Haapajärven Pysäysperän osayleiskaavan laadinta on myönteistä ja tärkeää, sillä kaavan keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa alueen kehittäminen ja yhteensovittaa alueelle sijoittuvat ja suunnitellut toiminnot alueen ominaispiirteet ja arvot huomioiden. Fingridin Pysäysperän sähköasema on sähköjärjestelmän kannalta tärkeä solmukohta ja asema on tunnistettu usean lähialueella sijaitsevan energiahankkeen liityntäpisteeksi. Haapajärveltä Pysäysperän kautta Ylivieskaan suunnitellaan myös alueellista vedynsiirtoputkea, ja Pysäysperän alueelle on tullut hankevarauksia akkuvarastohankkeista. Kaavatyössä on tunnistettu alueen keskeiset ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhteisvaikutukset lähialueen energiahankkeiden kanssa, ja korostettu luonto-, maisema- ja ympäristöarvojen turvaamisen merkitystä. Tämä tukee kestävästä kehityksen periaatteiden mukaista alueidenkäyttöä ja lisää kaavan toteuttamiskelpoisuutta pitkällä aikavälillä.

Liitto pitää erityisen tärkeänä, että kaavaratkaisuissa on huomioitu omilla merkinnöillään energiahuollon alueet sähköasemalle, nykyisille ja uusille voimajohdoille, teollisten investointien alueille ja luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueille. Kaavassa esitetty kokonaisuus luo edellytyksiä pitkäjänteiselle teolliselle kehitykselle ja sähkönsiirron rakenteiden keskittämiseksi. Sähkönsiirto on merkittävä kokonaisuus, joka tuottaa haitallisia vaikutuksia energiantuotantoalueiden ulkopuolelle ja kantaverkon liittymispisteiden ympäristöön. Kaavatyö tukee myös Pohjois-Pohjanmaan maakunnallisia ja valtakunnallisia ilmasto-, energia- ja elinkeinopoliittisia tavoitteita sekä edistää alueen roolia uusiin, vähäpäästöisiin tuotantomuotoihin ja energiateollisuuteen perustuvan teollisuuden sijoittumisalueena.

Pysäysperän osayleiskaavassa on tarkasteltu suunnittelualueen suhdetta ekologiseen verkostoon, mikä on tärkeää, jotta verkosto säilyy elinvoimaisena. Huomiona todettakoon, että Pysäysperän osayleiskaavan selvitys pohjautuu Pohjois-Pohjanmaan liiton TUULI-hankkeessa vuonna 2021 laadittuun viherrakenneselvitykseen. Tätä selvitystä on täydennetty vuonna 2024 laaditun Natura-alueita ja ekologista verkostoa koskevan selvityksen tiedoilla. Pohjois-Pohjanmaan liitto tuo esille, että vuonna 2024 valmistunut selvitys on tarkentanut TUULI-hankkeen (1.6.2020-30.4.2023) viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvityksessä määritellyjä ekologisia yhteyksiä, ja korvannut ne.

Tarkennuksena Pysäysperän kaavaluonnoksen asiakirjoihin ja huomioitavaksi kaavaehdotusvaiheeseen liitto nostaa esille, että Pysäysperän suunnittelualue rajautuu pohjoisosastaan maakunnalliseen ekologiseen verkostoon, joka yhdistää ekologisen verkoston ydinalueita 2, 3 ja 4. Natura-riskiselvitys paikkatietoaineistoihin ja ekologista verkostoa koskeva selvitys liitteineen ja ekologisen verkoston paikkatietoaineisto löytyvät maakuntakaavoituksen julkisilta verkkosivuilta <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/maakunta-kaava/ilmastomaakuntakaava/#naturariskit>.

Suunnittelualueen eteläosassa sijaitsee maakuntakaavassa osoitetut Sauviinmäen Natura-alue (SAC) ja lehtojensuojelualue ja molemmat on osoitettu myös Pysäysperän kaavaluonnoksessa omilla kaavamerkinnöillään. Etäisyys Natura-alueelta lähimpään teollisuuden aluevaraukseen on noin 550 metriä ja teollisuuden reservialueeseen noin 300 metriä. Lähimmäksi Natura-aluetta sijoittuu tuulivoimahankkeiden voimajohdoille varattava energiahuollon alue EN, noin 100 metrin päähän. Pysäysperän kaavan jatkosuunnittelussa on kiinnitettävä suurta huolellisuutta ekologisten yhteyksien säilymiseen ja ekologisen verkoston toimivuuteen. Maakuntakaavan suunnittelumääräysten mukaisesti kaavoituksessa on varmistuttava vaikutusarvioinnin ja mahdollisten lieventämistoimenpiteiden avulla Natura 2000-verkoston ja ekologisten yhteyksien säilyminen.

Suunnittelualueen sijoittuminen valtakunnallisesti arvokkaalle Kalajokilaakson viljelysmaisemat -alueelle ja maakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen Kaakilanpuhto, Vehkapuhto sekä Siiponkoski ja Isosaaren lähialueelle tulee kaavatyössä arvioida huolellisesti maakuntakaavan suunnittelumääräysten mukaisesti.

Pohjois-Pohjanmaan liitto kiittää laadukkaasta selvitys- ja suunnittelutyöstä, ja pyytää täydentämään osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa sekä kaavaselostusta lausunnossa esille nostetuilla maakuntakaavaa koskevilla huomioilla.

Vastine:

Merkitään lausunto tiedoksi. Tarkistetaan kaava-aineistoja tarvittavilta osin maakuntakaavoitustilanteen viimeisimmillä tiedoilla. Täydennetään yleiskaavakaavaselostuksen ekologista verkostoa koskevia osioita tarvittavilta osin kaavaprosessin aikana lausunnossa mainitun vuonna 2024 valmistuneen Natura-alueita ja ekologista verkostoa koskevan selvityksen tiedoilla.

13. Haapajärven kaupungin ympäristöpalvelut 24.8.2026

Suunnittelualueen yleiskaavamääräyksissä on pyydetty huomioimaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa ulkoalueiden melutason ohjearvot sekä sisämelun toimenpiderajat kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön ja muun säännösten mukaisesti. Lisäksi yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on pyydetty ottamaan huomioon mahdolliset liikenteen aiheuttamat melu-, runkomelu- ja värinähaitat ja huolehtia riittävästä melutorjunnasta erityisesti maanteiden, radan ja muiden melua aiheuttavien kohteiden ympäristössä. Yleiskaavamääräyksissä olisi syytä ottaa toimintojen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa huomioon myös ilmanlaatu, eli mahdolliset pölyhaitat. Mahdolliset haitat tulee tunnistaa, hallita ja torjua parhain mahdollisin menetelmin.

Erillinen suunnittelutarveratkaisu ei ole nykyisen lainsäädännön mukainen menettely. Suunnittelutarvealueella sijaitsevien rakennushankkeiden osalta lupaharkinta on kuitenkin tavanomaista laajempi, ja siinä arvioidaan rakentamisen vaikutuksia sekä rakennuspaikan soveltuvuutta alueidenkäytön kokonaisuuden näkökulmasta. Lainsäädännössä tapahtuneiden muutosten vuoksi rakennustarkastaja pyytää tarkentamaan kaavamääräyksiä suunnittelutarpeen osalta. Tarkennus voitaisiin tehdä muokkaamalla kaavamääräyksiä 1 ja 2 esimerkiksi alla esitetysti:

”Osayleiskaavamääräys 1: Yleiskaava-alue on oikeusvaikutteinen ja sitä voidaan käyttää rakentamislupien perusteena muualla kuin asemakaavoitetuksi määrätyllä alueella. Asemakaavoitettavan alueen ulkopuolelle yleiskaava-alue on alueidenkäyttölain mukaista suunnittelutarvealuetta, jolla noudatetaan suunnittelutarvealuetta koskevaa harkintaa rakentamislupia myönnettäessä.”

”Osayleiskaavamääräys 2: Yleiskaava-alueelle ei saa rakentaa niin, että vaikeutetaan yleiskaavan toteuttamista (AKL 43 §). Sijoittamisen edellytyksiä arvioitaessa tulee pyytää kaavoitusviranomaisen lausunto.”

Muilta osin yleiskaavasta ei ole tässä vaiheessa huomautettavaa.

Vastine:

Yleiskaavamääräyksessä 9. on nostettu esille myös pöly- ja hajuhaittojen huomiointi. Täydennetään osayleiskaavamääräystä 2. lausunnossa esitetyllä tavalla. Tarkistetaan myös 1.osayleiskaavamääräystä lausunnossa esitetyn muotoilun pohjalta.

14. Lupa- ja valvontavirasto 24.8.2026

Johdanto

Haapajärven kaupunki on laatimassa yleiskaavaa keskustaajaman pohjoispuolelle Pysäysperän valtakunnallisesti tärkeän sähköaseman ympäristöön sekä siitä itään ja kaakkoon. Alueella on ollut aiemmin vireillä yleiskaavoitusmenettely, joka on kuitenkin keskeytetty päätöksenteon prosessuaalisista syistä. Kaupunki on tehnyt päätöksen alueen uuden yleiskaavoituksen käynnistämisestä (TEKLA 1.7.2026 § 59). Uuden yleiskaavoituksen tavoitteet vastaavat alueen aiempaa asemakaavoitusta.

Lupa- ja valvontavirasto on lausunut aiemman kaavoitusmenettelyn kaavaluonnoksesta

lausunnollaan 17.2.2026. Virasto on tuonut esille näkemyksiään kaavoitukseen liittyen myös käytyjen neuvottelujen yhteydessä. Virasto toteaa, että vaikka nyt käynnistynyt kaavoitus on erillinen aiemmasta ja sittemmin lopetetusta kaavaprosessista, on aiemmin annetut näkemykset kunnan kaavoituksen tiedossa ja huomioitavana. Virasto ei näe tarkoituksenmukaisena toistaa tässä lausunnossa kaikkea aiemmin lausuttua, vaan lausunto perustuu näkemykseen tämänhetkisestä suunnittelutilanteesta aiemmin lausuttu huomioiden, mikä pyydetään huomioimaan. Nyt käynnistetyn yleiskaavoituksen 1. viranomaisneuvottelu on järjestetty 4.8.2026. Virastolla on ollut mahdollisuus lausua tässä yhteydessä myös uudelleen käynnistetystä yleiskaavoituksesta.

Yleiskaavatyön tavoitteena on Pysäysperän sähköaseman ja ympäröivän maankäytön yhteensovittaminen siten, että kaavoituksessa huomioidaan, ohjataan ja yhteensovitetaan erilaiset sähkön- ja energiansiirtoon liittyvät verkostot ja teollisten toimintojen maankäytön tarpeet keskeisen sähköaseman ympäristössä. Osayleiskaavalla suunniteltavia ja yhteensovitettavia toimintoja ovat muun muassa nykyinen sähköasema ja voimajohdot, vetyputki, sähköaseman läheisyyteen suunnitellut teollisuustoiminnot sekä sähkövarastot. Kaupunki on tunnistanut tarpeen alueen yleiskaavoittamiselle ja noudattaa näin alueidenkäyttölain 36 §:n mukaista velvollisuuttaan, mikä on hyvä.

Suunnittelutilanne

Alueella on voimassa Pohjois-Pohjanmaan 1., 2. ja 3. vaihemaakuntakaavat ja 18.8.2025 voimaan määrätty energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava. Yleiskaavassa on huomioitavissa maakuntakaavan ohjausvaikutus.

Kaavaluonnos ja aineistot

Yleiskaavaa laadittaessa on huomioitu aiemmin vireillä olleen kaavoituksen yhteydessä Lupa- ja valvontaviraston alueidenkäytön esittämät näkemykset mm. kokoojakadun liittymisestä liikenneverkkoon sekä asema-kaavoitettavan alueen laajuuden osalta. Luonnonympäristön huomioimisen osalta kaavoitukseen liittyy tiettyjä epävarmuuksia. Yleiskaava-alueella on laadittavana samanaikaisesti myös asemakaavaa. Alueen luonnonympäristön asemakaavatasoiset tarkastelut ovat osittain vielä kesken tai raportoimatta, joten luonnonympäristön osalta kaavaluonnoksessa esitettyyn ratkaisuun ei tässä vaiheessa vielä voida muodostaa lopullista kantaa, vaan tämän arvioiminen jää jatkosuunnitteluun selvitysten valmistuttua ja viraston muodostettua näkemyksensä niihin riittävään aineistoon perustuen.

Maisema ja kulttuuriympäristöt

Kulttuuriympäristöjen osalta selostus sisältää kuvaukset vaikutusten kannalta oleellisista valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaista kohteista. Myös paikalliset kulttuuriympäristöarvot on käsitelty. Lupa- ja valvontavirasto pitää kulttuuriympäristöjen osalta tehtyjä arviointeja riittävinä. Arkeologisten arvojen osalta asiantuntijaviranomaisena toimii alueellinen museoviranomainen, joka on Oulun museo- ja tiedekeskus.

Luonnonsuojelu

Osayleiskaava-alueella on tehty luontoselvitys (pvm 14.6.2026). Tarkennettu luontoselvitys on menetelmä-kuvauksiltaan täydennysten osalta oikeansuuntainen. Kaavaselostuksessa tuodaan esille, että joiltain osin selvitykset ja jatkotoimenpiteiden suositusten osalta selvityksiä on tarkoitus tarkentaa vasta kaavan ehdotusaineistossa. Lupa- ja valvontavirasto kiinnittää huomiota siihen, ettei se voi näiltä osin ottaa kantaa kaavaratkaisuun tai sen vaikutusten arviointiin, vaan johtopäätös on muodostettavissa vasta kun selvitysaineisto on toimitettu kokonaisuutena virastoon ja niihin on voitu muodostaa perusteltu näkemys kokonaisuutena mm. linnuston osalta. Kasvillisuusselvitysten osalta virasto viittaa 17.2.2026 antamaansa lausuntoon.

Melu

Virasto on lausunnossaan aiempaan suunnitteluun tuonut esille teollisuusmelun huomioimiseen liittyviä näkemyksiä. Tältä osin virasto viittaa aiemmin toteamaansa.

Vesienhoito ja vesistövaikutukset

Pysäysperän osayleiskaavan kaavaluonnoksessa on arvioitu vesistövaikutuksia melko suppeasti ja yleisellä tasolla. Vesiensuojelu on otettu huomioon yleisellä tasolla kaavamääräyksissä 5–7 happamien sulfaattimaiden, hulevesien ja vesiensuojellisten toimenpiteiden osalta. Vesistöjen kuvauksessa on tarkasteltu kattavasti alueen vesistöjä ja niiden tilaa. Luontoselvityksen perusteella alueelle ei sijoitu vesilain 2. luvun 11§:n mukaisia suojeltuja pienvesiä (mm. noroja ja lähteitä) eikä vesilain 2. luvun 3§:n mukaisia luonnontilaisia tai sen kaltaisia puroja. Virasto huomauttaa, että alueen vesistöjen kalaston tarkastelu puuttuu kaava-aineistoista kokonaan.

Lupa- ja valvontavirasto pitää hyvänä, että kaavamääräyksissä on huomioitu happamat sulfaattimaat ja tuotu esille, että yksityiskohtaisemmassa maankäytön ja maanmuokkaustoimien suunnittelussa tulee selvittää happamien ja potentiaalisesti happamien sulfaattimaiden sijainti ja laatu sekä esittää tarvittavat suunnitelmat niistä aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi.

Kaavaluonnoksessa ei ollut tuotu esille alueen ojitusyhteisön ojia, joista virasto lausui alueen aiemmasta kaavoituksesta annetussa lausunnossa (17.2.2026). Muistutetaan edelleen, että vesilain mukaan vesien johtaminen ei saa aiheuttaa haittaa tai vettymistä ojitusyhteisön ojissa ilman lupaviranomaisen tai edunhaltijan lupaa (vesilaki 3 luku, 2§). Mikäli ojitusyhteisöjen ojiin johdettavat vesimäärät olennaisesti lisääntyvät, voi olla tarve sopia vesien johtamisesta ojitusyhteisön kanssa (vesilaki 5 luku, 23§). Haitan minimointia olisi hyvä arvioida ja suunnitella tarkemman suunnittelun yhteydessä.

LVV:n pitää hyvänä, että osayleiskaavan luonnoksesta annetussa lausunnossa esiin tuotu hulevesisuunnitelma oli laadittu asemakaavoituksen yhteydessä.

Vastine:

Vastine:

Hanke sijoittuu yleiskaavassa osoitetulle maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M) ja maatalousalueelle (MT). Laajennetaan yleiskaavassa osoitettu EN-2-res-merkintä kattamaan mielipiteessä esille nostettu alue. Hanke sijoittuu yleiskaavassa alueelle, joka on yleiskaavamääräyksissä määritelty alueidenkäyttölain 16 §:n mukaiseksi suunnittelutarvealueeksi, jossa rakentamisen edellytykset ratkaistaan sijoittamislupa-/rakentamislupamenettelyn yhteydessä. Hankkeen toteuttamisedellytykset ratkaistaan lopullisesti tässä menettelyssä.

2. Eolus Energy Oy

1. Taustaa

Eolus Vind AB:n tytäryhtiö Eolus Energy Oy ("Eolus") suunnittelee uuden voimajohdon rakentamista Murtomäki 2 tuulivoimapuiston sähkönsiirron tarpeisiin. Murtomäki 2 – Pysäysperä voimajohto tulee sijoittumaan otsikon mukaisten kaavahankkeiden alueille. Murtomäki 2 -hankkeen osalta ympäristövaikutusten arviointi ("YVA") on tehty ja perusteltu päätelmä saatu. Murtomäki 2 YVA:n vireilletulo 8.12.2021. Murtomäki 2 osayleiskaava on hyväksytty 26.6.2024 Pyhäjärven kaupunginvaltuustossa ja se on lainvoimainen. Murtomäki 2 -hankkeen kehitysvaiheessa Fingrid on ilmoittanut Pysäysperän sähköaseman olevan sähköntuotannon liityntäpiste.

2. Eoluksen lausunto

Eolus vaatii, että Murtomäki 2 tuulivoimahankkeen sähkönsiirtoa varten YVA:ttu linjaus SVE2a Fingridin Pysäysperän sähköasemalle tulee kokonaisuudessaan ottaa nyt vireillä olevissa Pysäysperän osayleis- ja asemakaavoissa huomioon ja varata se kaavoissa EN-alueena. Voimajohtoja varten varattua EN aluetta / käytävää tulisi laajentaa sen länsi- ja eteläpuolelle vähintään siihen sijaintiin, missä OYK-kaavakartassa nyt sijaitsee voimajohdon yhteystarve merkintä katkoviivalla. Asiaa selventävä kuva alapuolella (pinkillä rasteroitu mukaan EN alueeseen koko käytävässä):



Linkki YVA:an:

https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/Murtomaki2_tuulivoimahankkeen_YVAselostus.pdf

Eolus on lähettänyt 24.8.2026 sähköpostilla kaavaa laativalle konsultille ja Haapajärven Kaupungin viranhaltijalle Murtomäki 2 -tuulivoimahankkeen sähkönsiirtoa varten suunnitellut ja YVA:tut voimalinjojen paikkatiedot. Pysäysperän osayleiskaavan aikaisemmassa käsittelyssä Eolus on 3.11.2025 lähettänyt sähköpostilla kaavaa laativalle konsultille ja Haapajärven Kaupungin viranhaltijalle Murtomäki 2 ja Hallakallio -tuulivoimahankkeiden sähkönsiirtoa varten suunnitellut ja YVA:tut voimalinjojen paikkatiedot.

Eolus pyytää käyttöönsä sekä osayleiskaavan että asemakaavan kaavakartan paikkatietomuotoisina, jotta on mahdollista tarkistaa niiden sijainti suhteessa Murtomäki 2 hankkeen omien voimajohtojen suunnitelmiin.

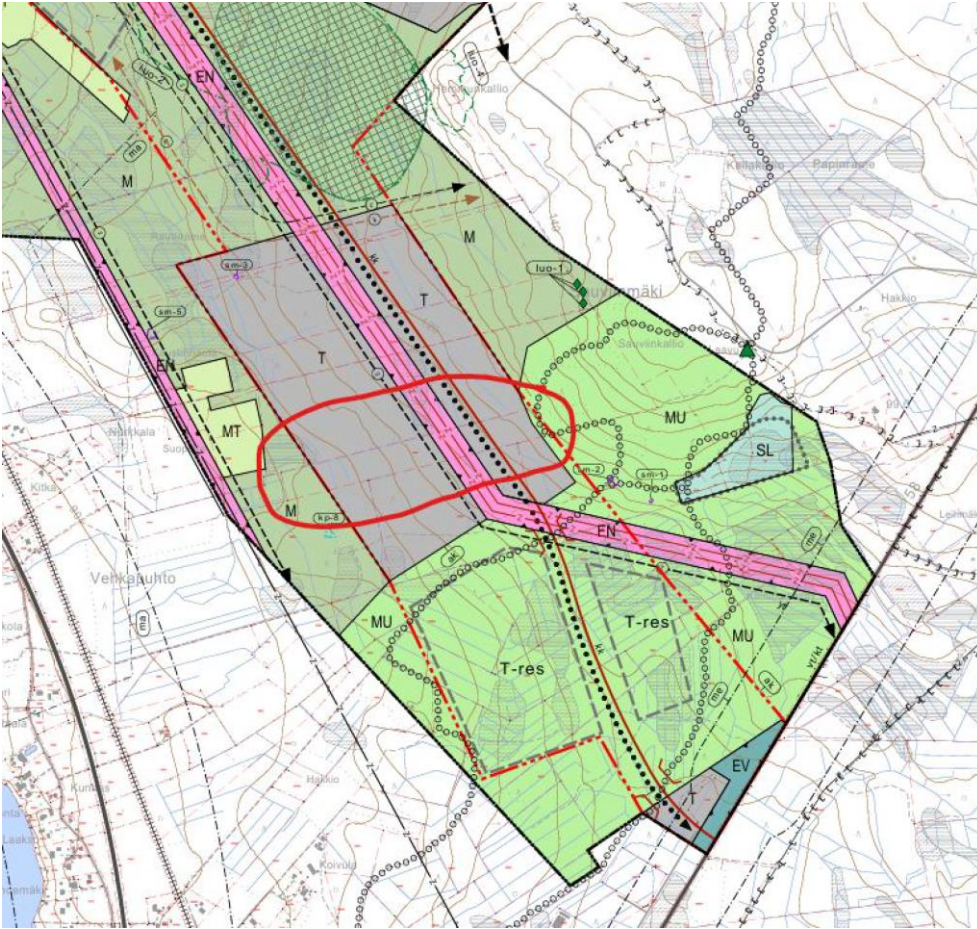
Vastine:

Kaakosta Pysäysperälle tuleville voimajohdoille on varattu 90 metriä leveä EN-alue, jonka viereen on osoitettu myös voimajohdon yhteystarvemerkinä. Ratkaisu mahdollistaa tarvittaessa osaltaan kolmen voimajohdon rinnakkaisen sijoittamisen. EN-alueen laajentamista ei tämän vuoksi nähdä tarkoituksenmukaisena. Mikäli voimajohtoja toteutuukin alueelle kolmea pienempi määrä, mahdollistaa kaavassa esitetty ratkaisu paremmin muiden toimintojen sijoittamisen alueelle. Paikkatiedot toimitetaan mielipiteessä esitetyn mukaisesti.

3. Yksityishenkilö 16.8.2026

Osayleiskaavan jatkovalmistelussa tulisi huomioida vielä vaikutukset kaavaluonnoksen vaikutusalueella olevien kiinteistöjen erilaisiin käyttömahdollisuuksiin mahdollisen asemakaavoituksen jälkeen. Ehdotetussa osayleiskaavassa oleva, asemakaavoitettavaksi teollisuus- ja varastoalueeksi merkitty alue, sijoittuu suurelta osin poikittain suhteessa alueella oleviin kiinteistöjen rajoihin nähden. Mahdollinen asemakaavoitus pilkkoisi alueella olevia kiinteistöjä eri käyttötarkoituksialueisiin, mikä voi aiheuttaa myöhemmin vaikutuksia kiinteistöjen erilaisille käyttömahdollisuuksille, erityisesti metsätaloudelle.

Esitän, että omistamani kiinteistö 69-402-14-71 (Armola) osoitetaan kokonaisuudessaan jo osayleiskaavassa myöhemmin mahdollisesti asemakaavoitettavaksi teollisuus- ja varastoalueeksi (alla oleva karttaote). Osayleiskaavaluonnoksessa kiinteistön molempiin päihin jäisi niin pienet alueet metsätalouteen osoitettuna, ettei niiden metsätaloudellinen hyödyntäminen ole käytännössä järkevää ehdotetun osayleiskaavan mukaisen asemakaavoituksen toteutuessa ehdotetussa laajuudessa.



Kaavoitus suunnittelussa tulisi ottaa huomioon, ettei maanomistajille aiheudu kohtuutonta haittaa tai negatiivisia vaikutuksia kiinteistöjen erilaisiin käyttömahdollisuuksiin kiinteistöjen pirstoutuessa erilaisiin käyttöalueisiin mahdollisen asemakaavoituksen jälkeen. Tällä voi olla vaikutuksia asemakaavoituksen jälkeen myös esimerkiksi metsämaapohjan kiinteistöverotusta arvioitaessa ("Metsämaa voi olla verovapaata, jos metsää on yli kaksi hehtaaria (20 000 m²) tai jos metsä kuuluu maatilakiinteistöön. Alle kahden hehtaarin metsistä maksetaan kiinteistövero normaalisti.").

Pysäysperän liikennetarkoituksissa tulee ottaa huomioon myös maanomistajien nykyiset junaradan ylityspaikat ja nykyiset metsätalouskäytössä olevat kulku-urat. Näiden sulkeminen hankaloittaisi merkittävästi kaavoitusalueelle tai sen välittömään läheisyyteen jäävien maa- ja metsätalousalueiden käyttöä. Lisäksi suunnittelussa tulisi huomioida, että alueella kulkevat pelto- ja metsätiet ovat kiinteä osa kulttuuriperintömaisemaa.

Pyydän Haapajärven kaupunkia toimittamaan minulle asian käsittelyyn liittyvät asiakirjat, kun osayleiskaavaa koskevat päätökset on tehty ja antamaani palautteeseen on laadittu vastine. Lisäksi pyydän ilmoittamaan, kun kaava on hyväksytty.

Vastine:

Esitetty teollisuusalueen rajausmuutos yleiskaavassa edellyttäisi alueen laajentamista myös viereisten kiinteistöjen osalta, jotta alueen muoto pysyisi tarkoituksenmukaisena. Yleiskaava yleispiirteinen maankäyttösuunnitelma, jota tarkennetaan asemakaavoituksessa ja muussa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Mielipiteessä esitetty alueen rajausta koskeva näkemys voidaan ottaa uuteen tarkasteluun asemakaavoitusvaiheessa, jolloin myös yleiskaavassa osoitetun teollisuusalueen lopullinen laajuus ja toteutustapa ratkaistaan.

Väylävirasto on laatinut alueelle tasoristeysohjelman (2025), jossa käsitellään alueen tasoristeysten parantamista ja poistamista. Ote tasoristeysohjelmasta on esitetty kaavaselostuksessa (kuva 47.)

Toimitetaan kaavaan ja kaavan käsittelyyn liittyvät tiedot mielipiteen esittäjälle mielipiteessä mainitulla tavalla.

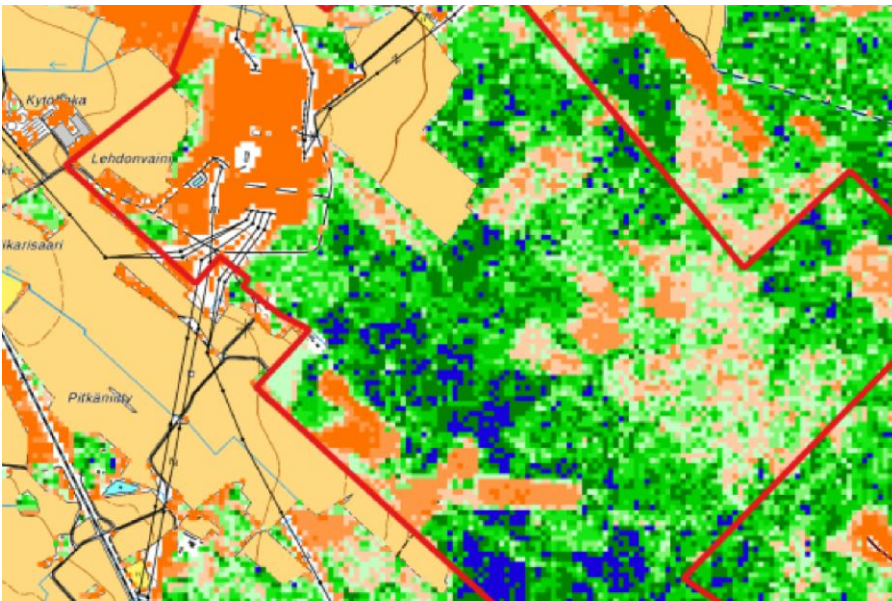
4. Yksityishenkilöt 23.8.2026

Kommentti koskien Pysäysperän uutta osayleiskaavaa

Hyvä kaavoitusviranomainen ja Haapajärven päättäjät.

Lähetämme alla vastustavan kommentin Pysäysperän uudesta osayleiskaavasta. Emme vastusta kaavoitusta sinänsä, vaan suunnitelmia, jotka sen takana ovat, ja näiden suunnitelmien vaikutuksia paikkakunnan luonto- ja kulttuuriympäristöön.

Kommentin allekirjoittaneet ovat xx ja xx. Olemme lapsuudenystäviä Siiponkoskelta, Hilauksen ja Loskun tiloilta. xx suku on asunut Vehkapuhdossa Loskun tilalla 200 vuotta. Iso osa vanhimmista pirstotuksi tulevista metsistä on hänen sukunsa vanhoja metsiä, joita kolme sukupolvea on kasvattanut vaalien ja monimuotoisuutta arvostaen. Hilauksen puolesta Loskun tilan vanha torppa, joka siirtyi xx omistukseen vuoden 1926 torpparilain myötä.



Vanhaa puustoa teollisuusalueeksi kaavoitettavaksi suunnitellulla alueella.
Kuvakaappaus kaavaluonnoksen luontoselvityksestä. Vihreät alueet:
55-108 vuotta vanhaa puustoa. Siniset alueet: 109-170 vuotta vanhaa puustoa.

Toteutuessaan kaavoitetut suunnitelmat pirstovat koko kaupunkia palvelevan metsäalueen teiden ja sähkölinjojen halkomaksi teollisuusalueeksi, puhumattakaan suunnitellun datakeskuksen vaikutuksista alueeseen. Ymmärrämme, että kaavalla yritetään jotenkin suitsia hallitsemattomia kehityskulkuja, mutta mielestämme myös kaavasuunnitelman sallimat näkymät ovat aika lohduttoman kuuloisia. Oman näkemyksemme mukaan luontoalueiden ei edes tarvitse palvella mitään tai ketään ollakseen oikeutettuja olemassaoloonsa: niillä on itseisarvo.

Kommenttia varten olemme tutustuneet nähtävillä olleisiin Swecon tuottamiin selvityksiin. Haluamme kiittää noista materiaaleista, jotka ovat antaneet paljon kiinnostavaa, hyödyllistä ja ilahduttavaa lisätietoa tämän metsäalueen maastosta, eläimistöstä ja kasvillisuudesta. Aiemmat tietomme perustuvat pitkälti omaan, perheenjäsenten ja naapureiden havainnointiin alueella aina n. 1950-luvulta alkaen. Silti haluamme tuoda ilmi asian, jonka myös selvitysten laatijat toteavat selvityksessään: **selvitystiimin havainnot perustuvat vain sa-tunnaisiin, yksittäisiin käynteihin metsässä kesällä 2026**. Kuten selvitys toteaa esimerkiksi lepakkohavaintojen yhteydessä: "Yhtenä vuonna tehty lepakkoselvitys antaa kuvan ainoastaan sen hetkisestä tilanteesta, johon voi vaikuttaa esimerkiksi sääolot ja sattuma." (Pysäysperän osayleiskaavan luontoselvitys 2026) **Luontoselvityksestä puuttuu kokonaan esimerkiksi sinisuohaukka**, jonka xx näki viimeksi kesäkuussa 2026 Hilauksen olohuoneen ikkunasta (samaisesta ikkunasta tuo haukka on nähty usean vuosikymmenen ajan kaartelemassa metsäpellon päällä). Sinisuohaukan uhanalaisuusluokka on vaarantunut.

Hankkeen tavoitteet ovat ristiriidassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa alueidenkäyttölain mukaista alueidenkäytön suunnittelu-järjestelmää. Alueidenkäyttölain (AKL 24 §) mukaan tavoitteet on otettava huomioon kaavoituksessa siten, että edistetään niiden toteuttamista maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa. Nykyiset tavoitteet tulivat voimaan 1.4.2018. (Liite 1. Pysäysperän asemakaavan laadinta. OAS_2026_06_12)

Pysäysperän hankkeen tavoitteet ovat ristiriidassa valtakunnallisten alueidenkäyttö-tavoitteiden kanssa ainakin seuraavin tavoin:

"Tavoite 1: Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa alueraken-netta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi. **Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehi-tykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen.**"

Ristiriita:

Olemme kuulleet suunnitellun osayleiskaavan piiriin kuuluvilta maanomistajilta, että he ovat tehneet kunnan päättäjille ehdotuksia jo olemassaolevien reittien hyödyntämiseen kaavaillussa uudessa datakeskushank-keessa. Hemmunkallion pohjoispuolella sijaitsee tuulimyllypuisto, jonka rakentamista varten sinne on raken-nettu järeä tie. On kysytty hankkeen laatijoilta, miksi ei voida käyttää jo tätä olemassaolevaa tietä, vaan ha-lutaan halkoa aivan uusi linja keskelle Hemmunkallion eteläpuolista metsää. Kysyjille on vastattu, että isojen autojen on hankalaa kääntyä tuolle kyseiselle tuulimyllytielle Ouluntieltä ja että tie on kovin mutkainen. Kui-tenkin sen tien päässä seisoo kymmenien metrien korkuinen tuulimylly, jonka osat on sinne hyvin saatua tuotua Ouluntietä pitkin. Jos on mahdollista tehdä uusi 4 kilometrin mittainen tie keskelle metsää, kuinka vaikeaa siihen verrattuna on rakentaa Ouluntielle turvallinen liittymä, jolla suuret ajoneuvot mahtuisivat

kääntymään? Uusi tiehanke myllertää Haapajärven Oksavalla, Vehkapuhdossa ja keskustassa asuvien ihmisten mahdollisuudet liikkua metsäalueella, urheillen, hiihtäen, marjastaen, metsästäen, maastopyöräillen jne., puhumattakaan vaikutuksista, joita sillä on alueen eläimistöön ja kasvillisuuteen.

“Tavoite 2: Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta **kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja.**”

Ristiriita:

Viittaamme edelliseen kohtaan. Tuulimyllypuistoa varten on noussut myös jo olemassa oleva sähkölinja, jota jostain käsittämättömästä syystä ei voida hyödyntää tässä hankkeessa, vaan on rakennettava uusi linja aivan sen lähelle. Jälleen hehtaarikaupalla metsää jää alle.

“Tavoite 3: Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja. Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään **riittävän suuri etäisyys** tai riskit hallitaan muulla tavoin.”

Ristiriita:

Mikä on riittävä etäisyys? Hehtaarien kokoinen datakeskus sijoittuu näköetäisyydelle Vehkapuhdon/Siiponkosken, Kontiopuhdon ja Oksavan kylistä.

“Tavoite 4: **Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta. Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.** Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä.”

Ristiriita:

Hanke on jyrkästi ristiriidassa luonnonperinnön arvojen ja kulttuuriympäristöjen turvaamisen tavoitteen kanssa. Tälle perusteluja seuraavassa.

***Vastine:** Datakeskukset ja muut energiantensiiviset vihreän siirtymän teollisuusalueet keskittyvät tyypillisesti energiaverkon solmukohteisiin. Teollisuusalueen paikka on valikoitunut Pysäysperän sähköaseman lähelle syystä: alueella on saatavilla merkittävä määrä sähköenergiaa teollisuuslaitosten tarpeisiin ja alue onkin merkitty Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihekaavassa merkinnällä t-2. Merkinnällä (t) osoitetaan vähintään seudullista merkitystä omaavia teollisuusalueita, jotka eivät sisälly taajamatoimintojen aluevaraukseen ja lisämerkinällä (-2) osoitetaan uusiutuvan energiantuotannon jatkojalostuksen edellyttämien kemiallisten prosessien tuotantolaitosten alueet.*

Yleiskaavaselostuksessa on tarkasteltu kaavaratkaisun suhdetta valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin. Kuten mielipiteessä tuodaan esille, on kaavaratkaisulla myös kielteisiä vaikutuksia tiettyjen tavoitteiden näkökulmasta. On kuitenkin huomioitava, että kaavaratkaisu toteuttaa hyvin useimpia tavoitteita. Kaava-alue sijoittuu varsin hyvin olemassa olevan infrastruktuurin läheisyyteen, mutta kuitenkin riittävän etäälle taajaman keskeisistä osista haittojen minimoinnin kannalta. Kaava-alueen toteuttaminen edellyttää uutta katuverkostoa, mutta alueen kokoojakatu sijoitetaan alueelle suunnitellun uuden voimajohtokäytävän yhteyteen. Ratkaisulla minimoidaan muun muassa kielteisiä luontovaikutuksia. Kaavaan liittyen on laadittu luontoselvitykset, jonka tulokset on huomioitu kaavaratkaisussa. Alueelle ei sijoitu valtakunnallisesti arvokkaita kulttuu-

riympäristöjä, mutta osa alueesta sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle. Maisema-alueeseen liittyen on annettu kaavamääräys, jonka mukaan rakennettavien alueiden ulkoreunoille on jätettävä suojaavaa puustoa avoimien maisematilojen suuntiin.

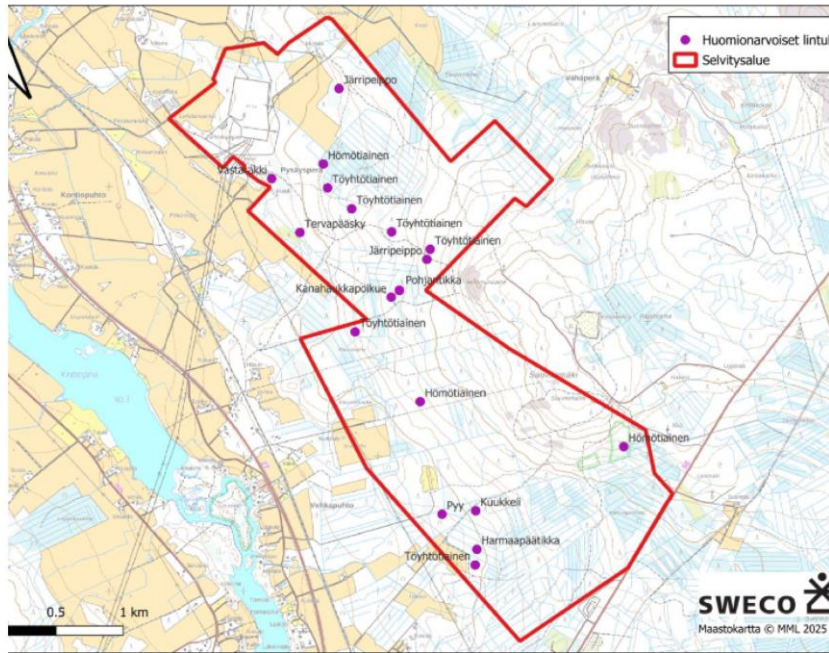
Mielipiteen pohjalta tarkistetaan, että kaavaselostuksessa on tarkasteltu riittävän kattavasti kaavaratkaisun suhdetta valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.

Paikallinen luonnonperintö turvattava!

Hemmunkallion seudulla ja siihen metsäpolkujen kautta yhdistyvällä Sauviinmäellä sijaitsevat keskustan läheisyydessä viimeiset lähes luonnontilaiset metsät. Ymmärrämme, että paikkakunnalle halutaan teollisuutta ja työpaikkoja, mutta onko teollisuus ja sille johtava infra kaavoitettava juuri tämän metsäalueen päälle?

Osayleiskaavan luontoselvityksessä todetaan, että alueella sijaitsee Pysäysperän arvokas lintualue (Luontokohdeluokitus luokka 2: Eriyisen tärkeät kohteet). "Rajatulla alueella havaittiin maastokäynneillä huomionarvoista ja vaateliasta metsälajistoa (töyhtötiainen, hömötiainen, pohjantikka ja järripeippo) sekä kanahaukkapoikue. Alue koostuu iäkkäämmästä, kuusivaltaisesta puustosta ja lahoppuuta on paikoin runsaasti. Tämä heijastuu kohteella havaitusta linnustosta. Kohde on tässä raportissa määritetty kuuluvaksi arvoluokkaan 2, koska alueella havaittiin uhanalaisten lintulajien merkittäviä esiintymiä. Kanahaukan pesäpaikkaa ei tässä selvityksessä saatu vahvistettua, mutta todennäköisesti se sijaitsee havaitun poikueen lähistöllä. Kanahaukan poikasia oli alueella niiden ääntelyn perusteella ainakin kaksi. Kanahaukka suosii pesimäympäristönään vanhoja havu- ja sekametsiä." (Pysäysperän osayleiskaavan luontoselvitys 2026) – xx kuuli kanahaukan huudon metsässä keväällä 2026 juuri niillä main mihin kanahaukkapoikueet on selvityksen kartassa merkitty. Myös kanahaukan pesä on ilmeisesti sittemmin löydetty?

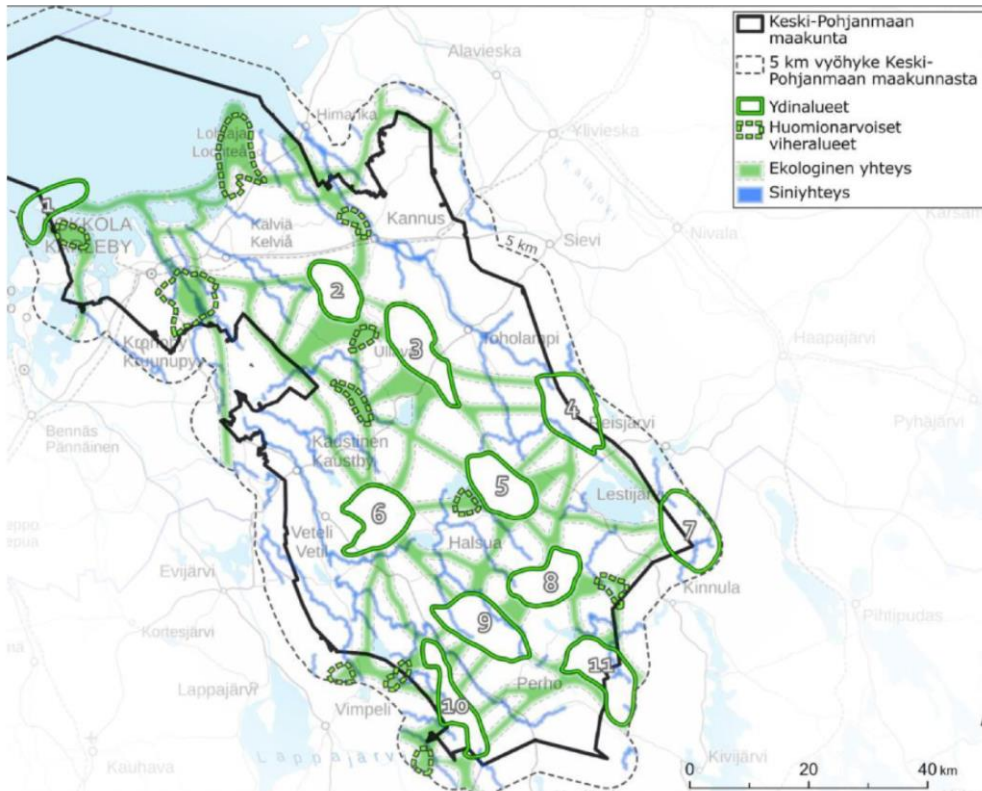
Selvityksessä todetaan myös, että linnustoa selvitettiin laajalla selvitysalueella vain rajallisen ajan, joten kaikki lajihavainnot eivät välttämättä tulleet edes esiin selvityksessä. **Arvokas kohde saattaa siis jatkua kaupanakin, mitä tämän maastaselvityksen puitteissa on ollut mahdollista selvittää. Yhteensä linnustoselvityksessä havaittiin 38 lintulajia.**



i. Pesimälinnustus selvityksessä havaitut huomionarvoiset lintulajit selvitysalueella.

Olimme hyvin iloisia tästä kartasta, joka kertoo, että esim. kuukkelia vielä esiintyy Haapajärvellä. Tarmo Majjalan kertoman mukaan 1980-luvulla kuukkeleita oli metsässä paljon. Ne tulivat aina kesyinä tervehtimään metsässä työskentelevää metsuria ruokapalan toivossa. Nyt ne ovat vähentyneet.

Luontoselvityksessä kerrotaan kiinnostavasti **ekologisista yhteyksistä**: “Luonnon monimuotoisuuden ydinalueet ovat usein laajoja, yhtenäisiä aluekokonaisuuksia, joilla ihmisen vaikutus on vähäinen ja elinympäristöt ovat lajien kannalta riittävän laadukkaita. Tällaisia ovat esim. luonnonsuojelu- ja Natura-alueet, joiden lisäksi ydinalueisiin luetaan myös pienemmät lailla suojellut arvokkaat luontotyyppikohteet, sekä huomionarvoisten eliölajien elinympäristöt. **Ekologiset yhteydet ovat käytäviä, jotka sijaitsevat ydinalueiden välillä mahdollistaen eliölajien liikkumisen ja levittäytymisen elinympäristöstä toiseen.**”



Kuva 5. Keski-Pohjanmaan maakunnan merkittäviä sini- ja viheryhteyksiä sekä alueita (Keski-Pohjanmaan liitto, 2024).

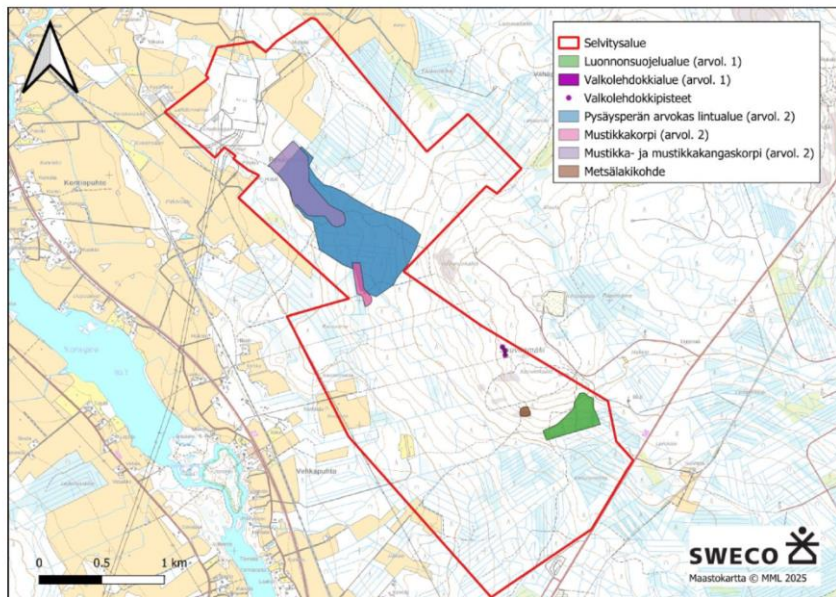
“Alueiden rakenteellisella kytkeytyvyydellä tarkoitetaan, että elinympäristö jatkuu yhtenäisenä ilman, että sitä leikkaa ekologisesti merkittävästi heikentynyt alue - [vrt. Pysäysperän osayleiskaava-alueen avohakkuut tai tielinjat! kirjoittajat] - tai lajien liikkumista rajoittava este [Vrt. rautatiet, tielinjat! kirjoittajat]. Yhtenäisten elinympäristöjen väheneminen ja pirstoutuminen aiheuttaa populaatioiden eristymistä toisistaan, mikä johtaa usein kantojen geneettisen monimuotoisuuden, ja siten myös elinkyvyn heikkenemiseen.” (Pysäysperän osayleiskaavan luontoselvitys 2026)

Juuri tämä pirstoutuminen tulee tapahtumaan Pysäysperän osayleiskaavan metsäalueella, johon suunnitellaan massiivisia teitä ja muita infra-väyliä. Selvityksessä todetaan: “Ydinalueiden ja käytävien laatuun vaikuttaa olennaisesti pinta-ala, sillä pienemmät alueet ovat alttiimpia reunavaikutuksen aiheuttamille häiriöille. — mitä leveämpi ja hyvälaatuisempi yhteys on, sitä paremmin se myös toimii.” (Pysäysperän osayleiskaavan luontoselvitys 2026)

Pysäysperä kuuluu Kalajokilaakson luonnonsuojeluohjelma-alueeseen. Kaava-alueella sijaitsee **Sauviinmäen lehtojensuojelualue** (LHA110022), joka kuuluu Natura 2000 erityisten suojelutoimien alueeseen (FI1002012). Selvitysalueella sijaitsee uhanalaisiksi luokiteltuja luontotyyppejä: **kurjenpolvi-käenkaali-oravanmarjatyyppin lehto sekä mustikkakorpi ja mustikkakangaskorpi**. Lisäksi havaittiin alueita, joissa kasvoi **valkolehdokkia**. Selvityksessä havaittiin myös huomionarvoisia metsien lintulajeja kuten **töyhtötiainen, hömötiainen, pohjantikka ja järripeippo**. xx on havainnut alueella **kanahaukan** lisäksi **sinisuohaukan** viimeksi tänä kesänä (sinisuohaukahavaintoja Hilauksen talon olohuoneen ikkunasta on monien vuosikymmenten ajalta). Myös sinisuohaukka on luokiteltu uhanalaiseksi, vaarantuneeksi lajiksi, sitä ei luontoselvitystiimi mainitse nähneensä?

“Haapajärven Pysäysperän kaava-alueella ei sijaitse maakuntatasolla tärkeiksi tunnistettuja laajoja luonnolle tärkeitä ydinalueita tai ekologistia yhteyksiä. **Alueella on kuitenkin pienempiä luonnonsuojelullisesti tärkeitä kohteita**, rakennetun ympäristön viheryhteyksiä ja ympäröiviä ekologisten verkoston alueita, joiden laadun ja kytkeytyvyyden heikentämistä tulisi välttää.” (Pysäysperän osayleiskaavan luontoselvitys 2026)

Onko se, että alueella ei ole maakuntatasolla tärkeitä ydinalueita, syy tuhota niitä vähiäkin? **Meistä paikallisesti katsoen se, että näitä ydinalueita on jäljellä Haapajärvellä enää vähän, on todella painava syy nimenomaan suojella ja kehittää niitä eikä tuhota niitä jäljellä oleviakin.** Kenties tässä olisikin tilaisuus ja haaste kunnalle tulevaisuutta varten: luoda uusia ekologistia yhteyksiä näiden jäljellä olevien hauraiden ympäristöjen välille, kenties pohjata kunnan vihreä tulevaisuus tälle visiolle? Luoda näistä metsäalueista uuden, vihreän metsänhoidon mallialue? Laajentaa Sauviin upeita virkistysmaastoja keskustaan asti?



Kuva 20. Selvitysalueelta rajatut huomionarvoiset luontokohteet. Arvoluokiteltujen kohteiden arvoluokka lisätty sulkuihin kohteen selitteeseen.

Vastine: Yleiskaavaan liittyen on laadittu kattavasti luontoselvityksiä (mukaan lukien ekologistia yhteyksiä koskeva selvitys), joista osa valmistuu vielä syksyllä 2026. Selvitysten tulokset on huomioitu yleiskaavan laadinnassa. Kaavaratkaisussa alueen luonnonarvoja on pyritty säilyttämään osoittamalla rakentaminen arvokkaiksi havaittujen alueiden ulkopuolelle mahdollisuuksien mukaan. Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita on osoitettu kaavakartalle kolmella eri merkinnällä arvoluokittain. Lisäksi suunnittelualueen keskiosaan on osoitettu tärkeä elinympäristö. Tällä alueella on vanhan metsän piirteisiin liittyviä monipuolisia luonto- ja linnustoarvoja. On myös huomioitava, että suuri osa kaava-alueesta jää kaavan toteuttamisen jälkeenkin metsäisiksi alueiksi, sillä suuri osa alueesta on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisena alueena (M) tai maa- ja metsätalousvaltaisena alueena, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU). Hemmunkallion välittömässä läheisyydessä sijaitsevat alueet säilyvät jatkossakin rakentamisen ulkopuolella.

Kuten mielipiteessä tuodaan esille, on kaavalla kuitenkin myös luonnonympäristöä pirstovia vaikutuksia. Kaava-alueen rakentaminen vähentää metsäisen alueen määrää. Suunnittelualueelle on kuitenkin todennäköisesti tulossa useita uusia voimajohtoja kaavasta riippumatta. Yleiskaavassa alueelle voimansiirtolinjoja varten osoitetut energiahuollon alueet on linjattu asemakaavaa edeltäneissä yksittäisten tuulivoimahankkei-

den YVA-menettelyissä. Yleiskaavaluonnoksessa esitetty linja on jo lunastuslupavaiheessa ja tulee toteutumaan yleiskaavasta huolimatta. Laadittava kaava aiheuttaa täten suoraan vain osan alueelle kohdistuvista vaikutuksista. Ihmistoiminnan muokkaamaa aluekokonaisuutta on tässä mielessä perusteltua hyödyntää myös teollisuuden ja energiatoimintojen käyttöön verrattuna muokkaamattomimpina säilyneiden alueiden hyödyntämiseen. Yleiskaavassa on annettu määräys, jonka mukaan tarpeetonta puuston poistoa on syytä välttää. Mielipiteen pohjalta tarkistetaan, että luonnonympäristön pirstoutumiseen kohdistuvia vaikutuksia on käsitelty riittävällä tavalla kaavaselostuksessa.

Valtakunnallisesti ja paikallisesti merkittävä kulttuurimaisema vaarassa

Siiponkosken kyläyhdistyksen vapaaehtoiset ja erityisesti xx xx henkilökohtaisesti on viime vuosikymmeninä tehnyt suuren työn Vehkapuhdon kehittämisessä kaikkia kuntalaisia palvelevaksi luontokohteeksi. Liitämme ohien Arto Vehkalahden laatiman historiikin ”Virtainalueen historiaa” Vehkapuhdon jokimaisemasta, jossa sijaitsee mm. suojeltu Isosaari ja lintutorni. Arton käsialaa on myös Hemmunkallion päälle rakennettu laavu ja siltä aukeavat näkymät metsään ja jäkäläisille kallioille. **Kaupunki on ääneen lausunut, että Hemmun laen suojeleminen ja säästäminen on tärkeää, mutta mikä tämän lausuman arvo käytännössä on, kun maisemat kallion laelta jatkossa ovat sähkölinjoja ja teollisuusrakennuksen seinää?**

Siiponkosken kylä ja Vehkapuhdon maaseutumaisema, johon Hemmunkallion seutu ja siitä Haapajärven keskustaa kohti kulkevat metsäalueet liittyvät olennaisena osana, on myös kaavaluonnokseen merkitty **valtakunnallisesti merkittävänä kulttuurimaisemana**. Me haluamme kysyä **onko tällä kulttuurimaisemalla mitään merkitystä paikallisesti** Haapajärven päättäjille? Mikäli kaavaluonnokseen sisältyvä uusi tiehanke toteutuu, leikkautuu Siiponkosken kylä ja perinnemaisema aivan konkreettisesti irti metsäalueista ja junaradan takaisista peltoalueista, kun nykyiset rautatien ylikäytävät poistetaan ja tie ja sähkölinjat halkovat metsäalueen Pysäysperältä keskustaan. Uupun aavaa, jota Haapajärveä markkinoivissa maisemapostikorteissakin kuvataan, tulee hallitsemaan jättimäinen datakeskus.

Siiponkosken kylän väki on jo iäkästä. Suunniteltu hanke on vanhempiemmekin mielestä totaalisuudessaan järkyttävä, eikä pelkästään siksi, että se ulottuu omiin metsiin. xx xx täytti juuri 80 vuotta - hän on asunut xx xx 1910-luvulla metsään raivaamassa Hilauksen torpassa koko elämänsä lyhyttä jaksoa lukuunottamatta, kuten vanhempansa ja näiden vanhemmat sitä ennen. xx rohkaisi juuri isäänsä lähettämään oman kommenttinsa kaavaluonnokseen, ja neuvoi hänelle, miten se tehdään ja lähetetään. On aika iso kynnys kaavaluonnostilaisuudessa iäkkään tavallisen kuntalaisen nousta puhumaan, kun vastassa ovat kunnan päättäjät ja kaavoitusasioita ammatikseen työstävät ihmiset, jotka sujuvasti luettelevat lakipykäläiä.

Luimme lehdestä vastaavasta datakeskushankkeesta Tuusulassa. Ihmiset nousivat vastustamaan hanketta vasta kun se oli uutisissa, ja kunnan edustaja vain totesi, että olisihan heillä ollut mahdollisuus kommentoida aiemminkin. (<https://www.hs.fi/pkseutu/art-2000012213444.html>) Mutta tämä kaavoitusproseduuri ja sen kommentointi on niin kankeaa ja haastavaa kenelle tahansa suht digitaitoisellekin kansalaiselle, että helposti se jää tekemättä.

Vastine: *Yleiskaavan aluevarausten mahdollistamalla rakentamisella on toteutuessaan todennäköisesti maisemavaikutuksia Kalajokilaakson suuntaan. Suurimmat vaikutukset kohdistuvat avoimille peltoaukeille. Kalajokilaakson viljelymaisemat ovat valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta. Yleiskaavassa on annettu maisema-aluetta koskeva kaavamääräys, jonka mukaan rakennettavien alueidenulkoreunoille on jätettävä suojaavaa puustoa avoimien maisematilojen suuntiin. Alueella jo nykyisin olevat rakenteet (kuten voimajohdot) vähentävät vaikutusten voimakkuutta nykytilanteeseen verrattuna.*

Yleiskaavaan liittyen on laadittu yleispiirteinen näkyvyysanalyysi, jossa tutkittiin 25 metriä korkean rakenteen näkymistä maisemassa. Koska alueelle rakentuvia hankkeita ei ole vielä tiedossa, kaavan maisemavaikutuksiin sekä näkyvyysanalyysin liittyy epävarmuutta. Analyysin tulokset on esitetty kaavaselostuksen maisemavaikutuksia käsittelevässä osiossa, jossa on esitetty myös tarkempi ote analyysistä Vehkapuhdon alueelta. Näkyvyysanalyysin mukaan rakentaminen näkyy paikoin Siiponkylän ja Vehkapuhdon alueille, mutta näkyvyys on kuitenkin pääosin vähäisempää, kun esimerkiksi Pysäysperän sähköaseman länsipuolisilla peltoaukeilla. Täydennetään kaavaselostusta Siiponkosken alueelle kohdistuvien maisemavaikutusten osalta.

Datakeskushysteria

Miksi datakeskuksia tarvitaan? Digitalisoituminen kiihtyy kaikkialla maailmassa, ja se vaatii tiedon prosessointikapasiteettia. Kaikki tieto on datakeskuksissa. Mikään internetin palvelu ei toimi ilman datakeskuksia, oli kyse sitten sosiaalisesta mediasta, uutissivusta tai suoratoistopalvelusta. Erityisesti kasvava halu hyödyntää tekoälyä yhteiskuntien erilaisissa toiminnoissa kasvattaa tarvetta datakeskuksille. (<https://yle.fi/a/74-20161487>)

Me kannamme huolta alati kasvavan sosiaalisen median ja älylaitteiden vaikutuksesta erityisesti lasten herkkiin ja luoviin mieliin. Tämän huolen ovat jakaneet päättäjätkin monissa maissa alkaessaan ajaa eri tasoisia kännykkäkieltoja kouluihin. Emme ole luddiitteja, mutta mielestämme kriittisyys on tärkeää myös suhteessa uusiin teknologioihin. Tällä hetkellä datakeskuksia pystytetään ympäri Suomea hirvittävällä kiireellä. Maalaisjärki jotenkin sanoo, ettei kiireellä saada koskaan aikaan mitään hyvää tai kestävää. Myös Pysäysperän kaavaluonnoksen valmistelussa on jo saatu aikaan muutovirhe, liittyneekö sekin kiireeseen vai mihin.

Syy datakeskuksen rakentamiselle paikkakunnalle on yleensä ensisijaisesti rahallinen. Tuusulassa hankkeen toimija on Blackstone-niminen yritys, jolle Tuusula on sopinut myyvänsä maa-alueen. Kunnanvaltuutetun mukaan suuresta tontista saadaan hyvät myyntitulot. Lisäksi datakeskuksen arvioidaan tuovan työpaikkoja. (<https://www.hs.fi/pkseutu/art-2000012213444.html>) Blackstone on amerikkalainen yritys, jonka pääpaikka on New Yorkissa (<https://www.blackstone.com/>). Kyse on maailmanlaajuisesta ilmiöstä: samoin lupauksin havittelee mm. Donald Trump Grönlannin öljyvaroja (<https://www.bbc.com/news/articles/cly9230yw15o>.)

Jostain syystä Pysäysperän datakeskuksen toimijaa ei ole vielääkään paljastettu yleisölle? Onko se jo tiedossa päättäjillä? Meistä tieto toimijan alkuperästä ja motiiveista on oleellinen, jotta voisi arvioida tätä hanketta ja sen vaikutuksia.

Datakeskushankkeet korostavat Suomeen saapuessaan investointiensa suuruutta mutta datakeskus ei ole kunnalle itsestäänselvä rahasampo. Hesarin artikkelissa professori Jussi Kangasharju arvioi datakeskusten työllistäviä vaikutuksia seuraavasti: ”Valtaosa investoinneista koostuu palvelimista, joita Suomessa ei tee kukaan. Se on suurin ja kallein osa, josta raha menee suoraan ulkomaille. Se, mitä Suomeen jää paikallisten verojen lisäksi, on rakennusaikainen työllistävä vaikutus”, Kangasharju sanoo. Valmistuttuaan datakeskukset työllistävät yleensä suoraan korkeintaan vain muutamia kymmeniä ihmisiä. ”Työllisyysvaikutuksia on vaikea arvioida ennakkoon ilmoitettujen tulevaisuuden kuvitelmien perusteella. Jos kokoluokka toteutuu 15 vuoden päästä, työllistymisvaikutukset ovat 15 vuoden päässä.” (<https://www.hs.fi/visio/art-2000012183002.html>) Rakentamisen jälkeen työt datakeskuksissa liittyvät konesalien ja ilmanvaihdon ylläpitoon ja esimerkiksi var-tiointiin. (<https://yle.fi/a/74-20161487>)

Olemme samoilla linjoilla professori Kangasharjun kanssa, joka kysyy: “Miksi ei laajemmin kyseenalaisteta, onko tällainen kasvu kestävä. **Ympäristön kannalta kestävin datakeskus on sellainen, jota ei koskaan rakenneta.**” (<https://www.hs.fi/visio/art-2000012183002.html>) Yksi ainoa keskustelu Chat GPT:n kanssa voi kuluttaa puoli litraa vettä. Hollannissa suututtiin jo vuonna 2021, kun Microsoftin datakeskuksen kulutukseksi selvisi jopa 100 miljoonaa litraa vettä, samaan aikaan kun Hollanti ja muutkin Euroopan kärsivät vedenpuutteesta ja kuivuudesta. Suomessa keskustusten vedenkulutus ei ole näin suurta, kun ilmasto on viileämpi, mutta datakeskukset kuluttavat todella paljon sähköä. Jos sähkönsyöttö katkeaa, keskus toimii varavoimalähteellä, johon tarvitaan fossiilista dieselpolttoainetta. Datakeskuksissa säilytetään dieselin lisäksi myös muita myrkyllisiä aineita, kuten jäähdytysjärjestelmään tarvittavaa glykolia. (<https://yle.fi/a/74-20175822>) Haapajärven datakeskusta perustellaan vihreällä siirtymällä, mutta perustelu ontuu. Kestävintä ihmisen, yhteiskunnan ja luonnon kannalta olisi hillitä alati kasvavaa energiankulutusta.

Toivoisimme, että sen sijaan, että tartutaan ulkopuolisen, todennäköisesti kansainvälisen, kasvottoman suur yrityksen tarjoamaan oljenkorteen, visioitaisiin tulevaisuutta, työpaikkoja ja uusiutuvaa energiaa paikkakunnan omasta historiasta, sen omista vahvuuksista lähtien, sen kulttuurisia ja luonnon erityispiirteitä vaalien. Hiljattain kuulumme seudulle kaavailtavan myös kultakaivosta rekkaralleineen. **Eikö esimerkiksi case Talvi-vaara ole opettanut Haapajärven päättäjille mitään? Millä tavalla kultakaivos istuu “vihreän edelläkävijä-kaupungin” brändiin?** (<https://www.haapajarvi.fi/ajankohtaista/kaupunginjohtajaksi-haapajarvelle-johda-vihrean-edellakavijakaupungin-tulevaisuutta>)

Sukupolvien ketjut ja yhteydet

Oma motivaatiomme vastustaa kaavaluonnosta ei ole haikailu vanhojen aikojen perään, vaan sitkeä (naiivi?) usko parempaan tulevaisuuteen, ja nimenomaan lapsille. Haapajärvi on tehnyt hienoa työtä rakentaessaan paikkakunnalle kauniin, uuden koulurakennuksen, ja urheilu- ja harrastustiloja kuntalaisille. **Haluamme kysyä, onko paikkakunnan lapsilta ja nuorilta kysytty, mihin suuntaan he haluavat kuntaa kehittää – millaiseen kuntaan he kenties haluaisivat jäädä työskentelemään, yrittämään, perustamaan omia perheitään? Nyt on käsillä kriittinen hetki. Onko kunnan päättäjillä rohkeutta tehdä oikeasti itsenäisiä päätöksiä vai seuraavatko he paniikissa kaikkialla leviävää datakeskushuimaa?**

Kaavaa varten tehty luontoselvitys esittää suuren osan kyseisestä metsästä perin tavallisena talousmetsänä, jossa ei ole mitään kovin erityistä. Mutta meidän perheillemme ja niille kuntalaisille, jotka näissä metsissä ovat vuosikymmenten ajan liikkuneet, nämä ovat olleet merkityksellisiä metsiä. Vanhempamme ovat maanviljelijöitä, jotka ovat hankkineet elantonsa maa- ja metsätaloudesta, hakanneet ja harventaneet omien näkemystensä mukaisesti, hoitaneet metsää, joka on tuonut myös marjoja ja sieniä ruokapöytään (jokahenkilönoikeudella kaikille, jotka niitä jaksavat metsästä noukkia), ja tarjonnut hengähdysketken työn lomassa. Metsästä on omin käsin ja jaloin haettu rakennus- ja polttopuut. Emme näe, että monet metsänhoidolliset ratkaisut, kuten avohakkuut, ovat olleet vain yksilöiden ratkaisuja, vaan niitä on kauan hallinnut myös valtio ja Metsähallitus ideologiallaan ja ohjenuorillaan. Hemmunkalliolla ja sen ympäristössä esiintyy VIELÄ, kuten selvityskin toteaa, jatkuvista hakkuista huolimatta, vanhaa puustoa ja naavaista kalliometsää. Alueella elää VIELÄ kaavaselvityksenkin mukaan ainakin 38 lintulajia. Hilauksen riistakameraan on tallentunut pihatiellä tassuttava ilves, karhujen ja susien jälkiä nähdään metsäteillä säännöllisesti. Hilauksen olohuoneen ikkunasta on nähty metsäpeurojen kulkue ja sinisuohaukka kaartelemassa iltahämärässä metsäpellon yllä.

Luontokato ja ilmastonmuutos ovat totta. Metsät eivät ole merkittäviä vain kunnantaloudelle, kansantaloudelle tai yksittäiselle metsänomistajalle. Jokainen metsähehtaari ja aari auttaa sitomaan hiilidioksidia, mikä

hyödyttää koko planeettaa. xx ja hänen kaksi sisarustaan aikovat hakea Hilauksen metsät luonnonsuojelualueiksi, mikäli niistä mitään enää on jäljellä silloin kun metsä siirtyy heidän hallintaansa. Haluamme, että Haapajärven koululaiset tulevaisuudessakin pääsevät metsään kotikulmillaan. Ja että myös lapsia kuultaisiin, vaikka he eivät vielä voikaan äänestää - asioissa, jotka koskevat ensisijaisesti heitä, eivät meitä vanhempia ikäluokkia, jotka nyt teemme näitä kauas tulevaisuuteen kurottavia päätöksiä.

Vastustamme Pysäysperän osayleiskaavaa ja koko Pysäysperän datakeskushanketta.

Vastine:

Yleiskaavan yhtenä keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa alueen kehittäminen energiantensiivisen teollisuuden alueena. Alueen kehittäminen on nostettu esille yhtenä kärkitoimenpiteenä Haapajärven kaupunki-strategiassa. Yleiskaava mahdollistaa erityyppisen teollisuuden sijoittumisen alueelle. Yleiskaavan vaikutusten arvioinnissa on arvioitu myös kaavan ilmastovaikutuksia (kuvattu selostuksen osiossa 8.2.2).

Yleiskaavassa esitetyt ratkaisut tarkentuvat asemakaavoituksessa ja muussa tarkemmassa suunnittelussa. Yhtenä toimintona alueelle on suunniteltu datakeskusta. Datakeskuksen toteuttamisella, kuten yleensä muullakin energiaan ja teollisuuteen liittyvällä rakentamisella, on sekä kielteisiä että myönteisiä vaikutuksia. Kaavaratkaisussa on pyritty siihen, että alueen toteuttamisen kielteiset ympäristövaikutukset jäisivät mahdollisimman vähäisiksi, mutta aluetta olisi kuitenkin mahdollista kehittää teollisuuspainotteisena alueena. Mahdollisen datakeskuksen vaikutuksia on kuvattu tarkemmin vireillä olevan asemakaavan selostuksessa.

5. Yksityishenkilö 24.8.2026

Omalta osalta vastustan kaavaluonnosta (14:54 ja 253:4)

Vastine:

Merkitään mielipide tiedoksi. Mielipiteessä mainituille kiinteistöille on yleiskaavassa osoitettu muun muassa maa- ja metsätalousaluetta (M), energiahuollon aluetta (EN) sekä teollisuus- ja varastoaluetta (T). Mikäli yleiskaavassa jokin tietty asia vaatii mielestänne muutosta, voitte olla asiasta yhteydessä kaupungin kaavoitusviranomaiseen.

6. Yksityishenkilö 24.8.2026

Haapajärven Kaupungilla on kaavoitusprosessi käynnissä koskien ns. Pysäysperän aluetta. Kommentoin asiaa maanomistajana, kaavoituksella on huomattavia vaikutuksia kiinteistölleni 57-7, 57-20 ja 266-0.

Kaavaluonnoksen teollisuusalue "TT" ulottuu kiinteistölleni 57-20, mikä ei ole aiemmissa keskusteluissa ollut tarkoitus. Odotan tämän korjausta.

Asemakaavan osalta kaavaluonnos sisältää merkittäviä rajoituksia kiinteistöjen 57-7 ja 57-20 osalta. Kaavamerkintä "EV/s" ja "luo 2.1" rasittavat molemmat kiinteistöjä ja on epäselvää mitä metsänhoidollisia yms.

toimia ne sallivat alueella ja missä laajuudessa? Mikä on rajoitusten ensisijaisuus – kumpaa noudatetaan? Nämä tulee selvittää ja kirjata epäselvyyksien ja laiminlyöntien estämiseksi, kiinteistönomistajan oikeusturvan kannalta näen sen välttämättömänä. Kaavarajoituksilla on vaikutuksia kiinteistöjen arvoon ja hyödynnettävyyteen, kompensatiosta tulee voida neuvotella. Kaavaseloasteella (kohta 3.2.4 ”Linnut”) on todettu ”puusto tulee säilyttää ennallaan”, samantyyppinen maininta on kohdan ”Luontotyytit” osalta.

”Luo 2.1” ulottuu myös osayleiskaava-alueella kiinteistölle 266-0, samoin tulee ymmärtää vaikutukset siihen. Osayleiskaavan osalta ko. alueiden määritelmät ovat myös jonkin verran eriävät. Edelleen tulee saada käsitys mikä on rajoitusten ensisijaisuus.

Asemakaava edellyttää Kaupungin maisematyölupaa, mikäli metsänhoitoa harjoitetaan, tämä tulisi voida myöntää mahdollisimman pitkänä ja joustavana suunnitelmallisen metsähoidon mahdollistamiseksi.

Nostan esille erikseen kunnan lunastusvelvollisuuden, mikäli kiinteistöjen maankäytön rajoitukset ovat siinä määrin laajat, ymmärrän myös niin että lunastusvelvollisuus voi ylittyä myöhemminkin, mikäli käytännössä rajoitukset ovat ankarammat kuin lähtötilanteessa on annettu ymmärtää.

Kiinteistöjen lunastusten (ml. Neon sähkölinja sekä rakennettavaa tie) osalta edellytän vähintään 2 erillistä riippumatonta arvioitsijaa johtuen puuston määrästä. Lisäksi edellytän, että sähkölinjan rakentamisesta aiheutuvien metsäteiden rikkoutuminen ennallistetaan rakentamisen jälkeen.

Vastine:

Muutetaan yleiskaavaratkaisua poistamalla teollisuus- ja varastoalue (T) kiinteistöltä 57-20. Merkinnäksi muutetaan maa- ja metsätalousvaltainen alue (M).

Osayleiskaava ei ole voimassa asemakaava-alueella (muuta kuin kaavan muuttamista koskevan vaikutuksen osalta), joten asemakaava-alueella noudatetaan asemakaavamääräyksiä. Asemakaavan ulkopuolisilla alueilla noudatetaan osayleiskaavassa esitettyjä määräyksiä.

Yleiskaavassa on annettu luo 2-merkinnälle kaavamääräys, jossa muun muassa että alueen suunnittelussa ja toteutuksessa on pyrittävä huomioimaan osa-alueen luontoarvot. Määräys ei sulje pois alueen metsätalouso- käyttöä, mutta tuo esille tarpeen huomioida alueen luontoarvot. Osa Hemmunkallion länsipuolisesta alueesta on osoitettu myös tärkeänä elinympäristönä. Tälle merkinnälle on annettu oma kaavamääräys.

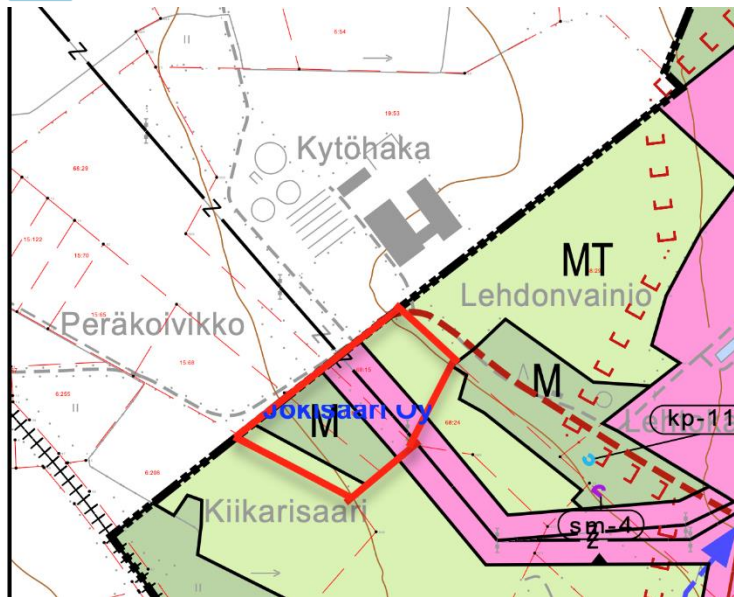
7. Yksityishenkilö 24.8.2026

Hei,

Jokisaari oy:llä on kolme kiinteistöä lähellä maatilaa johon on suunniteltu rakennettavan korjaamohalli ja varastorakennukset Jokisaari oy:n tarpeisiin sekä kolmelle muulle yritykselle.

voisiko tämä kaavamerkintä olla M kaikilla näillä kiinteistöillä jolloin näille saisi rakentaa maatalousrakentamista.

Jos oikeen ymmärrän niin MT merkintä ei salli maatalouden rakentamista mutta M sallii.



Vastine:

Mielipiteen pohjalta tarkistetaan kaavaratkaisua siten että voimajohdon (kaavassa EN-alue) koillispuolelle sijoittuva alue kiinteistöstä 68-15 muutetaan maatalousalueesta (MT) maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M).

KÄVELYRETKI HEMMUNKALLIOLLE MA 6.4.2026 /



Naavaisia puita Hemmunkallion läheisyydessä





Tuulimylly Hemmunkallion takana



Nousu Hemmunkalliolle



Kyläyhdistyksen laavu, reitti kohti Istulaa ja Oksavaa



Kallion päällä, kohti etelää





Vaellusreitti kohti Sauviinkalliota



Kallion päältä etelään



Jäkälää kallion päällä



Hiihto- ja vaellusreitti kohti Sauviinkalliota



Hakattu metsä Hemmunkalliolta Sauviin päin



Pesäkolo vanhassa haavassa hakkuuaukon reunassa





Kuusikkoa Hemmunkallion alla



Hämärää kuusimetsää Hemmunkallion alla



Tiheä haavikko, jossa lahonneita vanhoja haapoja



